

Beantwoording technische vragen Perspectiefnota 2026 (PS 22/25)

Technische vragen van:

- [Fractie BBB](#)
- [Fractie ChristenUnie-SGP](#)
- [Fractie Lokaal Brabant](#)
- [Fractie PVV](#)
- [Fractie Partij voor de Dieren](#)
- [Fractie Volt](#)
- [Fractie VVD](#)
- [Fractie JA21](#)

Technische vragen fractie BBB

Vraag 1

Graag ontvangen wij een risicoanalyse met financiële dekking. (Daarmee bedoelen we niet de knelpunten pot)

Antwoord

De Staten ontvangen twee keer per een risicoanalyse bij de begroting en de jaarrekening. De laatst vastgestelde risicoanalyse is van de begroting 2025. Deze is terug te vinden in de paragraaf weerstandvermogen en risicoanalyse op pagina 119 van de begroting 2025 en de bijbehorende bijlage 16a risico-inventarisatie en afdekking in het bijlageboek op pagina 88.

Vraag 2

Graag ontvangen wij ook een overzicht van het weerstandsvermogen.

Antwoord

De Staten ontvangen twee keer per een overzicht van het weerstandsvermogen via de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en de jaarstukken.

Vraag 3

Graag ontvangen wij ook een overzicht van de prioriteiten waarop u inzet.

Antwoord

Prioriteiten worden bepaald in het Bestuursakkoord, perspectiefnota en de uitwerking in de Uitvoeringagenda's.

Vraag 4

Pagina 7 "Brabant openhouden voor groei en ontwikkeling"

Graag ontvangen wij een heldere inventarisatie wat de risico's zijn die de beschikbaarheid, betaalbaarheid en betrouwbaarheid van energie in Brabant in gevaar brengen.

Antwoord

Deze vraag is niet eenduidig en uitputtelijk te beantwoorden.

Beschikbaarheid van duurzame energie is onder andere afhankelijk van het weer (zon, wind, droogte ivm koelwater), mate waarin we in staat zijn opslag van energie te borgen/dag- en

seizoensinvloeden te overbruggen, (inter)nationaal aanbod van energievormen die Nederland grootschalig importeert (zoals gas en olie, waterstof, enz) evenals schaarse materialen die nodig zijn om energiebronnen te realiseren. Tot slot kan uitval (zowel opzettelijk als onopzettelijk) van bestaande onderdelen van het energiesysteem de beschikbaarheid schaden.

Betaalbaarheid is grotendeels afhankelijk van vraag en aanbod op de (inter)nationale markt voor de energievormen die Nederland grootschalig gebruikt en deels afhankelijk van de hoogte van investeringen in de energieinfrastructuur en hoe efficiënt de infrastructuur wordt benut.

Bij betrouwbaarheid spelen verder de volgende zaken een rol:

- Afhankelijkheid van energie en grondstoffen waarin we zelf niet kunnen voorzien (leveringszekerheid).
- De continuïteit van aanbod van energie
- De flexibiliteit van huidige energie-infrastructuur/de mate waarin storing/uitval kan worden opgevangen
- De mate van beheer en onderhoud van de bestaande en nieuwe energie-infrastructuur.

Vraag 5

Mocht het op een van de bovenstaande gebieden niet goed gaan, kunt u dan aangeven wat de gevolgen zullen zijn voor Brabant?

Antwoord

Dat in (delen van) Brabant of voor bepaalde doelgroepen (bedrijven, industrie, inwoners, voorzieningen) er voor kortere of langere tijd geen energie beschikbaar is of energie niet betaalbaar is.

Vraag 6

Pagina 12 "Brabant openhouden" we blijven werken aan een duurzaam perspectief voor agrarische ondernemers.

Vraag; Graag ontvangen wij het perspectief voor agrarische ondernemers waarnaar u verwijst op pagina 12!

Antwoord

Wij verwijzen hier niet naar een document. Wij geven hier aan dat wij er aan werken om voor agrarische ondernemers helder te maken wat hun ontwikkelingsmogelijkheden zijn in relatie tot de beschikbare milieugebruiksruimte en dat wij hen via diverse lijnen (zie onder meer Uitvoeringsagenda Landbouw en Voedsel) ondersteunen om die ontwikkelrichting vorm te geven gekoppeld aan een rendabele bedrijfsvoering.

Vraag 7

Pagina 14 "Windturbines worden beperkt door laag vlieggebieden en radar"

Vraag; De (geprognoseerde) laag vlieggebieden hebben invloed op woningbouwlocaties. Welke woningbouwlocaties zijn dat?

Antwoord

Momenteel werkt Defensie aan het programma Ruimte voor Defensie met een planMER, waarin ze de behoefte voor laagvlieggebieden in gaan opnemen. Het ontwerp van het programma verwachten we eind mei.

De laagvlieggebieden zijn over het algemeen grote gebieden zodat piloten zelf de routes daarin kunnen bepalen. Het vraagt daarna ook wat uitwerking in wat de consequenties zijn. Men mag namelijk niet laagvliegen boven bebouwd gebied. Wij kunnen echter op dit moment niet benoemen welke woningbouwlocaties dat zijn.

Vraag 8

Pagina 14 "stijgende beheer en uitvoeringskosten"

Vraag; wat zijn de diepere onderliggende oorzaken van de stijgende beheer en uitvoeringskosten en waarom was dit niet te voorzien?

Antwoord

- De oorzaken van de stijging worden op pagina 14 beschreven (o.a. inflatie en stijgende kostprijzen). Stijging van kosten is moeilijk te voorspellen en was de afgelopen jaren meer dan voorheen. De mate van vergoeding bepalen de provincies gezamenlijk. Deze is afgelopen jaar, met financiering van het Rijk tot 2030, verhoogd van 75% naar 84% van de standaardkostprijs.

Vraag 9

Vraag; kunt u ook aangeven welke verschillen langere tijd zullen blijven of structureel zijn?

Antwoord

Alle verschillen zijn over het algemeen structureel.

Vraag 10

Pagina 14 "Rond de infrastructuur wordt de melding gemaakt dat we in Nederland te maken krijgen met een Enorme renovatie en vervangingsopgave"

Vraag; Wij ontvangen graag een overzicht van de infrastructuur niet zijnde wegen op een dragende bodem (dus bruggen, sluizen, tunnels etc.) die binnen een periode van 25 jaar technisch zonder groot onderhoud) aan het einde van hun levensduur zijn (bijvoorbeeld door vermoeiing) of economisch afgeschreven zijn?

Antwoord

Eén van de onderliggende oorzaken is het 'ouder' worden van het areaal met name ook de kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten). De te nemen onderhoudsmaatregelen worden daarmee intensiever en duurder.

Hierop wordt geanticipeerd en is reeds bij de vaststelling van KOPI 2018 – 2022 inzichtelijk gemaakt.

Het is een structurele toename van kosten, zowel in het dagelijks onderhoud als in het groot onderhoud.

Ook bij de uitvoering van projecten zijn meerdere oorzaken van toename in kosten. Prijsstijgingen op materiaal, loonstijgingen, vertraging in planning en de complexiteit van de omgeving.

Vraag 11

Pagina 17 Onder 3.1.1. Wordt aangegeven dat er een inhoudelijke verdieping komt op de Brabantse Monitor Brede Welvaart. "De verdieping ligt op de twee thema's: gezondheid en toekomst/jongeren."

Vraag: Wordt de mentale gezondheid (van jongeren) hierin ook meegenomen?

"U verwijst naar regiodeals die de brede Welvaart gaan verbeteren"

Antwoord

Ja, dat wordt hierin meegenomen.

Vraag 12

Vraag; wij ontvangen graag het document waarin die doelen staan beschreven?

Antwoord

Hierbij wordt verwezen naar de Regiodeals die we als Provincie ondersteunen. Regiodeals richten zich altijd op de integrale aanpak van meervoudige opgaven. In regio's wonen, werken en leven mensen, het is de plek waar bedrijven investeren en innoveren en waar mensen elkaar treffen bij sociale en culturele voorzieningen. Zie ook link [elkeregiotelt](#)

De regio's zelf dienen op basis van deze doelstelling een propositie in, met de voor de regio belangrijke doelen waar ze aan willen werken via de voorgestelde integrale aanpak. Deze propositie zijn door de betrokken departementen beoordeelt en op basis hiervan zijn de deals toegekend.

Hieronder treft u de links aan naar de propositie (met daarin de doelen) van de regiodeals vanaf de 4e tranche in Brabant.

[Propositie Regiodeal Midden-Brabant 2022](#)

[Propositie Regiodeal Zuidoost-Brabant 2024](#)

[Propositie Regiodeal West-Brabant 2024](#)

[Propositie Regiodeal Noordoost-Brabant 2025](#)

Vraag 13

Pagina 18 "Brainportdeal en Beethoven: het is nu zaak om uitvoering te geven aan de maatregelenpakketten".

Vraag; wij ontvangen graag de uitvoeringsagenda.

Antwoord

Tijdens het BO-MIRT 2022 zijn de eerste afspraken gemaakt over de Brainportdeal 2030. U bent hierover geïnformeerd in de [Statenmededeling BO MIRT 2022](#). Daarnaast zijn er in maart 2024 aanvullende afspraken gemaakt in het Beethoven-convenant. U bent hierover geïnformeerd via een [statenmededeling](#) en een [terugkoppeling van het BO Brainport](#) van september 2024.

Conform de afspraken in het BO Brainport september 2024 is een (concept) uitvoeringsprogramma BO Brainport 2025 opgesteld. Voor de pijlers 1) Mobiliteit, 2) Verstedelijking (Wonen, Werken en Voorzieningen), 3) Energie/Netcongestie, 4) Talent en 5) Concurrentievermogen/Innovatie is in beeld gebracht welke projecten er lopen. Het uitvoeringsprogramma BO Brainport 2025 (UP2025) brengt in beeld welke werkafspraken er zijn gemaakt en hoe verantwoordelijkheden tussen Rijk, MRE, provincie en Brainport Development zijn verdeeld. Na instemming van het uitvoeringsprogramma door het BO Brainport 2025 (verwachting is april/mei 2025) zal PS het uitvoeringsprogramma ontvangen.

Vraag 14

Pagina 18 "BO MIRT 2025 actualisatie".

Vraag: Wij ontvangen graag een overzicht van de benodigde maatregelen?

Antwoord

Er is nog geen overzicht van maatregelen. Het doel van het onderzoek is het identificeren van de benodigde maatregelen voor de middellange termijn (periode tot 2040) om daar vervolgens afspraken over te kunnen maken. Dit wordt naar verwachting bij het BO MIRT in het najaar opgeleverd.

Vraag 15

Pagina 19 "de situatie van het OV is onzeker".

Vraag: Graag ontvangen wij het collegebesluit over het alternatief?

Antwoord

Met de enorme woningbouw- en verstedelijkingsopgave is de mobiliteitstransitie naar actieve en gedeelde vormen van mobiliteit cruciaal. Een goed OV is daarbij essentieel. Zoals ook op andere vlakken zien we bij OV een aantal uitdagingen en onzekerheden zoals genoemd op pagina 19 van de PPN 2026. Door slim en duidelijk te kiezen (bijvoorbeeld posities in busremises en extra middelen voor het afdekken van het SOV-risico) kunnen we deze onzekerheden beperken of wegnemen en de komende jaren een mooie groei van het OV-aanbod realiseren in Brabant.

Vraag 16

Pagina 19 "aanvullende maatregelen zijn onvoldoende om OV-aanbod mee te laten groeien met de verstedelijkingsopgave en economisch groei"

Vraag: Wat is het plan om dit op te lossen?

Antwoord

De provincie ontvangt structureel extra middelen van het Rijk (motie Bikker) voor het in stand houden en groei van van het OV-aanbod, dat onder druk staat vanwege kostenstijgingen en teruglopende reizigersaantallen. Het budget voor de aanbesteding van de nieuwe concessies Oost-Brabant kon daardoor worden verhoogd. De middelen zijn echter ontoereikend om ook in de komende aanbesteding concessie Zuidoost groei van het OV-aanbod te kunnen faciliteren. Dit is wel hard nodig in de Brainportregio door voor de economische groei en grote verstedelijkingsopgave. Bij de Perspectiefnota 2025 zijn incidentele middelen (2027) beschikbaar gesteld voor groei van het OV-aanbod in Zuidoost. Voor groei van het OV aanbod zijn echter structurele middelen noodzakelijk. Bij deze PPN 2026 is structureel extra € 3 mln budget toegekend waarmee het beschikbare OV budget om de aanbesteding Zuidoost in 2029 uit te vragen kan worden opgehoogd. Met deze extra € 3 mln kan het OV-aanbod in de concessie worden uitgebreid. In 2026 zal op basis van vervoerkundig onderzoek meer duidelijkheid komen over de mate waarin de gewenste schaa sprong met dit extra budget ook daadwerkelijk gerealiseerd kan worden.

Vraag 17

Vraag: Welk resultaat c.q. plan ligt er voor de regio Eindhoven?

Antwoord

Voor de regio Eindhoven ligt er een MIRT onderzoek verstedelijking en mobiliteit wat we aan het actualiseren zijn op basis van de Beethoven afspraken.

Vraag 18

Pagina 19 "Infrastructuur en rondwegen lossen dit risico op"

Vraag: Wij ontvangen graag het uitvoeringsplan tot deze oplossing.

Antwoord

Het provinciale hoofdwegennet ligt vast in het [beleidskader mobiliteit](#). Het beheer en onderhoud wordt uitgevoerd op basis van de uitvoeringsagenda Kwaliteit Onderhoud Provinciale Infrastructuur (KOPI). Er zijn extra investeringen in het provinciale wegennet mogelijk om de leefbaarheid, verkeersveiligheid, bereikbaarheid of duurzaamheid te verbeteren. Uitgebreid inzicht in de mobiliteitsportefeuille wordt jaarlijks gegeven via de [Programming Mobiliteit](#). Voor alle lopende infrastructurele projecten wordt verwezen naar de volgende [link](#).

Vraag 19

Pagina 20 "Verkeersveiligheid, stijging van 40 % te verwachten. Infrastructuur en gedrag vragen extra maatregelen".

Vraag: Wij ontvangen graag een overzicht van de maatregelen die u gaat nemen.

Antwoord

Zie Brabants Verkeersveiligheidsplan 2024-2027 en het Uitvoeringsprogramma 2025-2027 voor de inzet waar wij de komende jaren – samen met onze partners – op inzetten.

Vraag 20

Pagina 21 Klimaat en Energie) Aangegeven wordt dat nadrukkelijk gekeken wordt naar warmtebronnen voor benutting ten behoeve van warmtenetten.

Vraag: Wij willen graag het overzicht van huidige beschikbare en toekomstige warmtebronnen.

Antwoord

Graag verwijzen wij naar het [warmtebronnenregister](#).

Vraag 21

Pagina 21 daar lezen we dat de Provincie het waterstof netwerk wil versterken?

Vraag; Graag ontvangen wij een overzicht waar het waterstof netwerk Brabant zich bevindt?

Antwoord

Het waterstofnetwerk binnen Brabant is af te lezen uit bijgevoegd kaartje. Het betreft de waterstofbuis in de Delta Rhine Corridor tussen Moerdijk en Boxtel. Vanaf daar wordt gebruik gemaakt van het bestaande gasnetwerk van de GasUnie. Daarnaast is het (bestaande) buisleidingentracé tussen Moerdijk en Antwerpen ook een onderdeel van het nationale waterstofnetwerk in Brabant.

Potentiële waterstofproductie zal naar verwachting kunnen plaatsvinden bij de aanlandingen Wind van Zee binnen Brabant (globaal de regio Moerdijk – Geertruidenberg). Er zijn een paar eerste ideeën/initiatieven voor lokale waterstofproductie waarbij de insteek is om gebruik te maken van lokaal beschikbare elektriciteit uit zon- en windparken

Vraag 22

Vraag; Is hierbij ook een inschatting gemaakt van de continuïteit van deze bronnen?

Antwoord

Productie is afhankelijk van de beschikbaarheid van (grote hoeveelheden) elektriciteit en een voor dit doel goede kwaliteit water. Daarnaast zal naar verwachting een groot deel van de benodigde waterstof geïmporteerd worden via o.a. Rotterdam en mogelijk de Eemshaven.

Vraag 23

Pagina 21 "PowerPort Moerdijk"

Vraag; Welke financiële consequenties brengt de ontwikkeling van PowerPort Moerdijk mee voor onze provincie. Wij ontvangen graag het overzicht.

Antwoord

Vooralsnog worden er in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk enkel nog proceskosten gemaakt. Deze proceskosten worden gedeeld tussen rijk, provincie en gemeenten.

Vraag 24

Pagina 21-22 Klimaat en Energie, (mestvergisting) Al vele jaren vindt in Brabant vergisting plaats. In eerste instantie werd het gas dat hieruit beschikbaar komt vooral ingezet voor de opwek van groene elektriciteit. De laatste jaren wordt, vooral gedreven door inzet van SDE gelden, dit gas steeds vaker opgewaardeerd naar groengas en bijgemengd op het gasnet.

Vraag: Graag ontvangen wij een overzicht van alle vergisters in Brabant, opgesplitst naar groene stroom en groengas productie?

Antwoord

Deze informatie hebben wij niet paraat. Wij hebben inzicht in verstrekte vergunningen en kunnen op geaggregeerd niveau informatie delen. Of de vraag volledig beantwoord kan worden kunnen we op voorhand niet zeggen. We verwachten ongeveer een maand nodig te hebben om deze informatie te verzamelen.

Vraag 25

Pagina 21-22 Klimaat en Energie, (mestvergisting) In de perspectief nota wordt groen gas vooral gelinkt aan 100% mestvergisting, maar in Brabant hebben we ook Co-vergisting.

Vraag: Graag ontvangen wij een overzicht van de brabantse vergisters en het aandeel van hun totale productie uit mestvergisting en het aandeel uit het vergisten van co-producten?

Antwoord

Deze informatie hebben wij niet paraat. Wij hebben inzicht in verstrekte vergunningen en kunnen op geaggregeerd niveau informatie delen. Of de vraag volledig beantwoord kan worden kunnen we op voorhand niet zeggen. We verwachten ongeveer een maand nodig te hebben om deze informatie te verzamelen.

Iets minder 5 % van de totale hoeveelheid mest in Nederland wordt vergist. Dit kan zowel co-vergisting als mono-mestvergisting betreffen. Het is dus niet waar dat 100% van de mest vergist wordt en het is ook niet ons doel om 100% van de mest te vergisten. Van de mest die naar een vergister gaat, gaat het grootste deel op dit moment naar een co-vergister. De grotere MBI's zijn bijna allemaal co-vergisters. Mono-mestvergisters betreft vaak vergisters bij een boerderij waarbij alleen ter plekke geproduceerde mest vergist wordt.

Vraag 26

Vraag; Hoeveel procent mest wordt er vergist en hoeveel procent wordt er aan co-vergisting gedaan?

Antwoord

Deze informatie wordt nergens geregistreerd. Het NCM maakt jaarlijks obv interviews een rapport over de stand van zaken mestbewerking in Nederland.

Er wordt nog maar zeer een klein deel van de mest vergist. Schattingen van experts geven aan dat dit max ca 5% van de mest is.

Vraag 27

Vraag; Welke status heeft het digestaat van vergisters die naast mest ook co-producten in hun installatie verwerken?

Antwoord

Digestaat uit dierlijke mest heeft de status van dierlijke mest. Digestaat gemaakt van deels dierlijke mest en deels overige biomassa stromen heeft de status van volledig dierlijke mest. Er komt dus qua volume en ook qua hoeveelheid mineralen meer dierlijke mest uit een co-vergister dan erin gaat.

Vraag 28

Vraag; Welk percentage van het in Brabant geproduceerde digestaat wordt geëxporteerd of buiten Brabant afgezet?

Antwoord

Hier zijn geen cijfers van bekend. Wordt ook nergens geregistreerd.

Vraag 29

Vraag; Hoe ziet de ontwikkeling van de bijmengverplichting van groen gas er de komende jaren uit? Graag overzicht van het percentage bij te mengen groengas per jaar.

Antwoord

Zie hiervoor de website van het ministerie van KGG en de kamerbrief over de bijmengverplichting. Politiek gezien is er nog geen besluit genomen over de bijmengverplichting.

Vraag 30

Vraag; Hoe verhoudt mestvergisting zich tot mestbe- of verwerking?

Antwoord

Mestvergisting is een vorm van mestbewerking.

Vraag 31

Vraag; Speelt de toelating van Renure hierin ook nog een rol? Zo ja, in welke maten en wat is hiervoor nodig? Vraag; Is bij het opschalen van Renure ook nog een actieve rol van de provincie nodig?

Antwoord

De erkenning van Renure draagt bij aan het oplossen van het mestvraagstuk en bij aan het verwaarden van mest als circulaire kunstmest vervanger.

Vraag 32

Vraag; Hoe kan de grondgebonden landbouw inspelen op toekomstige beperkingen en hierop anticiperen zodat hun verdienvermogen instant blijft?

Antwoord

De (grondgebonden) landbouw kan inspelen op de gewenste verduurzaming door maatregelen in de bedrijfsvoering te treffen die leiden tot die verduurzaming en daarbij gebruik maken van de verschillende vormen van (financiële) ondersteuning die overheden en dus ook de provincie hen biedt.

Vraag 33

Pagina 22 Op Europees en nationaal niveau wordt gewerkt aan een voedselstrategie.

Vraag; Graag ontvangen wij een overzicht met de Europese en Nationale inzet op voedselstrategie.

Antwoord

De Europese Commissie heeft op 19 februari haar [visie](#) gepubliceerd. Het kabinet werkt aan een nationale voedselstrategie; de provincies zijn hier via IPO bij betrokken en werken daarnaast aan een gezamenlijke visie. Van beiden zijn nog geen vastgestelde stukken beschikbaar.

Vraag 34

Pagina 23 (planschade saldering) Bij het toekennen van planschade is voorzienbaarheid een belangrijke factor om de planschade af te wentelen.

Vraag; Is er een verschil in voorzienbaarheid tussen veehouderij en plantaardige sectoren?

Antwoord

Nee, er is geen verschil. In beide gevallen is het juridisch kader gelijk. Overigens speelt de voorzienbaarheid in deze concrete gevallen alleen bij de intensieve veehouderij, omdat het om de stalderingsregeling gaat.

Vraag 35

Pagina 23 (kaderrichtlijn water)

Vraag; Graag ontvangen wij van u de voorbeelden van indirecte waterlozingen?

Antwoord

Onder een indirecte lozing wordt verstaan: een lozing die niet direct maar indirect op het oppervlaktewater uitkomt. Het afvalwater komt via het rioolstelsel en vervolgens meestal via een zuivering en bij hevige neerslag via een overstort in het oppervlaktewater terecht.

De Provincie is het bevoegd gezag voor ongeveer 360 bedrijven met een indirecte lozing. Deze bedrijven hebben een provinciale omgevingsvergunning. Deze omgevingsvergunning kan voorschriften bevatten die betrekking hebben op lozingen op het riool. Zo'n voorschrift kan bepaalde maximum concentraties voorschrijven van stoffen die het afvalwater mag bevatten, of dat een bedrijf regelmatig monsters moet nemen van het te lozen afvalwater.

Bedrijven in bijvoorbeeld de afvalbranche kunnen een provinciale omgevingsvergunning hebben met voorschriften over het lozen van afvalwater op het riool.

Vraag 36

Pagina 23 "Opzetten en uitvoeren van de agenda Natuurinclusief met aandacht voor nieuwe verdienmodellen voor de landbouw en kansen voor andere sectoren heeft prioriteit"

Vraag: Kan de provincie ons meenemen hoe men een verdienmodel ziet in Natuurinclusief?

Antwoord

De provincie is op dit moment bezig met het verkennen hoe natuurinclusief handelen in verschillende sectoren verder kan worden versterkt. In samenhang met lopende programma's en beleid wordt op onderdelen gekeken naar mogelijkheden om maatschappelijke meerwaarde van natuur te verbinden aan economische perspectieven (bijvoorbeeld via recreatief ondernemerschap) en brengen we al bestaande initiatieven in beeld. Zo zijn er in de landbouw al voorbeelden zichtbaar, bijvoorbeeld bij agrariërs die op vrijwillige basis bijdragen aan doelen voor natuur en landschap, en daar onder voorwaarden een vergoeding voor kunnen ontvangen. Denk aan vormen van agrarisch natuurbeheer, het leveren van ecosysteemdiensten zoals waterberging of biodiversiteitsbeheer, telen van natuurinclusieve bouw- en isolatiematerialen of deelname aan monitoringsprogramma's die inzicht geven in duurzaamheidsprestaties. Vanuit het programma Landbouw & Voedsel 2024-2027 wordt gewerkt aan het versterken van het toekomstperspectief van boeren, waaronder ook aandacht is voor biologische en natuurinclusieve bedrijfsmodellen. En zo zijn er in bredere zin ook verdienkansen te benoemen in andere sectoren, zoals bijvoorbeeld gezondheidswinst door vergroening.

Vraag 37

Pagina 23 "Spanningsveld natuurherstel versus woningbouw infrastructuur en energietransitie"

Vraag: Graag ontvangen wij de prioriteitsstelling?

Antwoord

Deze vraag is niet technisch te beantwoorden.

Vraag 38

Investeren in natuurherstel

Pagina 23 "De balans van de uitvoering verschuift daarom in de komende periode van, in de N2000 gebieden naar rondom de N2000 gebieden. Dit is nodig om de natuur te versterken en de natuurdoelen te halen"

Vraag: Graag ontvangen wij een overzicht van de uitgave aan natuur van de afgelopen 20 jaar.

Uiteen gezet in beleidskosten, uitvoeringskosten, subsidies TBO's enz.

Antwoord

Vanaf 2013 ontvangen we via het rijk vanuit het natuurfact jaarlijks middelen voor herstelmaatregelen in N2000 gebieden.

In de periode 2013 tot en met 2024 is in totaal een bedrag van € 152,2 mln uitgegeven gerelateerd aan Natura 2000-herstelmaatregelen (gemiddeld € 12,7 mln per jaar).

Hiervan is 92% besteed aan uitvoeringskosten voor herstelmaatregelen (met name via subsidies aan TBO's en de waterschappen).

Hiervan is 8% besteed aan beleidskosten (bv algemene kosten, bijdrage aan IPO/BIJ12, kosten voor het opstellen van de natuurdoelanalyses (NDA's) en beheerplannen).

Via de SPUK landelijk programma natuur (LPN) 1e fase hebben we aanvullend een bedrag van € 70 mln ontvangen van het Rijk voor versnelling van herstelmaatregelen in en rondom N2000 gebieden. In de periode 2022 tot en met 2026 wordt dit gehele bedrag uitgegeven.

Hiervan wordt € 65 mln (93%) besteed aan uitvoeringskosten voor herstelmaatregelen en onderzoeken (met name via subsidies aan TBO's en waterschappen). Hiervan wordt een bedrag van € 5 mln (7%) benut voor capaciteitskosten voor de provincie en de partners.

Vraag 39

Vraag: Graag een overzicht welke doelen er tot nu toe behaald zijn met de natuurherstel maatregelen in de N2000 gebieden?

Antwoord

Behaalde resultaten

Uit de beschikbare informatie blijkt dat er aanzienlijke vooruitgang is geboekt met de natuurherstelmaatregelen in de Natura 2000-gebieden. De behaalde resultaten laten een positief effect zien op stikstofgevoelige habitattypen in verschillende Natura 2000-gebieden.

De maatregelen hebben bijgedragen aan diverse doelen:

Versterking van de natuur:

- Intensivering van vegetatiebeheer
- Aanvulling van essentiële mineralen in de bodem
- Hydrologisch herstel
- Inrichting en gebiedsgerichte aanpak
- Ontpachten, ompachten en verwerven van strategische gronden

Verbetering van de biodiversiteit:

- Herstel van stikstofgevoelige habitattypen
- Versterking van leefgebieden voor beschermde soorten

Systeemherstel:

- Aanpak van drukfactoren die de natuur belasten
- Verbetering van de algehele conditie van natuurgebieden

Langetermijneffecten:

- Sommige maatregelen dragen bij aan zowel behoud als uitbreiding van habitattypen
- Er is gewerkt aan structureel herstel in plaats van alleen effectgerichte overlevingsmaatregelen

Huidige situatie

Ondanks de genomen maatregelen blijkt uit de Natuurdoelanalyses van februari 2023 dat de natuur in de 15 Brabantse Stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden nog steeds verslechtert. De verplichte Europese natuurdoelen kunnen met de huidige maatregelen niet worden behaald.

Dat komt doordat de slechte staat grotendeels wordt veroorzaakt door oorzaken buiten de gebieden, zoals stikstofuitstoot en lage waterstanden. De natuur kan dan ook alleen in goede staat komen als we de maatregelen in de gebieden combineren met het wegnemen van de oorzaken van de verslechtering buiten de natuurgebieden. Daar werken we onder meer aan in de ALG en met het Rijk.

Toekomstige aanpak

De provincie Noord-Brabant heeft sinds februari 2025 een nieuwe subsidieregeling opengesteld voor projecten gericht op herstel en verbetering van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (LPN fase 2).

Er is een gebiedsgerichte aanpak (GGA) gestart rond 12 van de 15 Stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, waarbij verschillende belanghebbende partijen samenwerken aan oplossingen.

De tweede fase van het Landelijk Programma Natuur (2025-2032) richt zich op maatregelen voor systeemherstel in de omgeving van de Natura 2000-gebieden.

Hoewel er vooruitgang is- en wordt geboekt, blijft realisatie van de natuurdoelen een zaak van lange adem, wat logisch is, omdat de negatieve effecten ook in decennia zijn opgebouwd. We zijn op de goede weg met het herstel en zetten ons als Brabant vol in. We kunnen echter niet zonder de inzet van het Rijk, dus ook daar zetten we ons vol voor in.

Vraag 40

Vraag: Wanneer blijkt dat hydrologische maatregelen rondom de N2000 gebieden de natuur versterken en de natuurdoel halen?

Antwoord

In Brabant hanteren we een innovatieve en flexibele aanpak. We houden nauwlettend de resultaten van onze maatregelen in de gaten en passen onze strategie aan waar nodig. Dit stelt ons in staat om snel en effectief te reageren op veranderende omstandigheden.

De eerste tekenen zijn veelbelovend en geven reden tot optimisme. We zien al positieve ontwikkelingen in de waterkwaliteit, maar we blijven realistisch en geduldig. De natuur heeft tijd nodig om zich aan te passen en te herstellen.

De periode tot 2027 is van groot belang voor het realiseren van onze ambitieuze waterkwaliteitsdoelen in Brabant. We zetten alles op alles om deze doelen te behalen en zijn vastbesloten om succesvol te zijn. Hoewel de volledige impact van onze inspanningen mogelijk pas na 2027 volledig zichtbaar wordt, verwachten we al eerder significante verbeteringen te zien.

Met ons uitgebreide pakket aan maatregelen, waaronder de 'KRW-impuls Brabant', zetten we grote stappen voorwaarts. We richten ons op de meest effectieve oplossingen en zijn bereid om, indien nodig, krachtigere instrumenten in te zetten. Samen werken we aan een toekomstbestendig en schoon watersysteem in Brabant, niet alleen voor onszelf, maar ook voor toekomstige generaties

Hier zijn enkele belangrijke punten (ter indicatie):

- In het Natura 2000-gebied Regte Heide en Riels Laag worden momenteel spoedmaatregelen uitgevoerd om het hydrologisch herstel te bevorderen. Deze maatregelen zijn gericht op het vasthouden van water en het verhogen van het grondwaterpeil.
- De provincie Noord-Brabant heeft als doel gesteld dat in 2027 de grondwaterstand 10 cm hoger zal zijn in de lagere delen van Brabant en 35 cm hoger in de hogere infiltratiegebieden, vergeleken met 2022. Dit zal naar verwachting de waterbeschikbaarheid voor diverse habitattypen vergroten.
- Recent is fase 1 van een grootschalig inrichtingsplan uitgevoerd in het Natura 2000-gebied Westelijke Langstraat. Hoewel de eerste resultaten nog niet volledig beschikbaar zijn, zijn de eerste indrukken redelijk positief. Er is bijvoorbeeld al een toename van kranswieren in sloten waargenomen.
- De provincie Noord-Brabant en drie Brabantse waterschappen hebben extra maatregelen aangekondigd om de waterkwaliteit te verbeteren en de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) te halen. Deze maatregelen zullen naar verwachting bijdragen aan het versterken van de natuur in en rondom Natura 2000-gebieden.

Vraag 41

Vraag: Waarom kunnen er geen hydrologische maatregelen in de N2000 gebieden uitgevoerd worden?

Antwoord

Er worden wel degelijk hydrologische maatregelen uitgevoerd in Natura 2000-gebieden in Noord-Brabant.

De premisse van de vraag is dus onjuist.

In plaats daarvan worden er juist verschillende hydrologische maatregelen genomen om de natuurkwaliteit in deze gebieden te verbeteren.

Hier zijn enkele voorbeelden (ter indicatie en in aanvulling op vraag 6):

- In het Natura 2000-gebied Regte Heide en Riels Laag worden hydrologische herstelmaatregelen uitgevoerd om verdroging tegen te gaan. Deze omvatten het plaatsen van stuwen, het ondieper maken of dempen van watergangen, en het ophogen van paden om water langer vast te houden.
- Voor de Strabrechtse Heide & Beuven worden zowel interne als externe hydrologische maatregelen uitgevoerd om tot herstel van natuurwaarden te komen.
- De provincie Noord-Brabant heeft een KRW-impuls geïntroduceerd die onder andere een impuls geeft aan vernattingsmaatregelen in en rondom Natura 2000-gebieden.
- In de Loonse en Drunense Duinen en Leemkuilen worden maatregelen genomen gericht op verbetering van het hydrologische systeem.

Deze maatregelen zijn essentieel voor het behoud en herstel van de natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden. Ze zijn gericht op het tegengaan van verdroging, het vasthouden van water en het verbeteren van de waterkwaliteit, wat allemaal bijdraagt aan het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor deze gebieden.

Vraag 42

Pagina 23 Vervolg "Onder meer door herstel van de N2000 gebieden, aanleg Natuur netwerk Brabant en de ecologische verbindingzones".

Als we daaraan koppelen het op pagina 14 genoemde, "vanaf 2030 valt bv een deel van de rijks financiering voor natuurbeheer weg", op pagina 15 lezen wij dat het beheer en onderhoudsbegroting met tekorten te maken kunnen krijgen",

Vraag; Graag ontvangen wij een overzicht hoe u het beheer gaat vormgeven zonder de hierboven genoemde gelden?

Antwoord

- Samen met de andere provincies en Bij12 gaan we dit jaar het gesprek aan met het Rijk over de toekomstige financiering van natuurbeheer. Afhankelijk daarvan zal blijken of we landelijk andere keuzes moeten maken m.b.t. beheer van de natuur.

Als provincie zijn we gebonden aan de uniformiteit van het landelijke Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL) en bijbehorende vergoedingen. We kunnen als afzonderlijke provincie wel beslissen over waar de beheervergoeding wordt verleend. Afhankelijk van het verloop van de gesprekken met het Rijk zal een uitwerking van natuurbeheer gaan plaatsvinden.

Vraag 43

Pagina 23 "Kaderrichtlijn water"

Vraag: Wanneer vindt de Mid-term review plaats betreft de kaderrichtlijn water? Welke rol heeft de provincie daarin?

Antwoord

Deze heeft in 2024 vanuit het Rijk plaats gevonden: [Koepelrapport tussenevaluatie KRW](#). De Provincie heeft aan diverse werkgroepen binnen deze evaluatie een bijdrage geleverd.

In de [Statenmededeling Strategienota Kaderrichtlijn Water KRW-impuls Brabant](#) is naar het Koepelrapport tussenevaluatie KRW verwezen. In de [informerende themabijeenkomst KRW van 20 september 2024](#) is de Kaderrichtlijn Water nader toegelicht.

Vraag 44

Pagina 24 "Energie heeft water nodig voor zoals koelwater voor thermisch centrales, water voor elektrolyse, water voor in stoomturbines, water in warmtenetten. Deze types water vereisen een specifieke kwaliteit.

Vraag: Welke type bronnen zijn er in Brabant?

Antwoord

Oppervlaktewater (zoet en zout/brak), grondwater en leidingwater (waarvoor 1 van de eerste 2 genoemde bronnen als grondstof heeft gediend). Als het water aan een specifieke kwaliteit moet voldoen, waarin via deze bronnen niet kan worden voorzien, dan moet de gebruiker er zelf voor zorgen dat het aan de benodigde kwaliteit voldoet.

Vraag 45

Pagina 24 "Milieu"

Vraag: Hoe ziet de Europese Bodemonitorrichtlijn eruit? Welke gevolge heeft die op de Provincie? Krijgt de provincie daarvanuit ook bevoegdheden?

Antwoord

De EU-bodemmonitoringsrichtlijn geeft opvolging aan de EU-bodemstrategie en zal naar verwachting midden 2025 worden vastgesteld.

Naast algemene procesmatige verplichtingen, zijn de verplichtingen van de richtlijn onderverdeeld in de volgende drie onderwerpen "pijlers":

1. Bodemonitoring: de plicht om de bodemgezondheid van bodems te monitoren en beoordelen, én de mate van bodemafdekking en -vernietiging te monitoren en beoordelen;
2. Duurzaam bodembeheer: de plicht om te definiëren wat duurzaam bodembeheer is, de toepassing ervan te stimuleren, en om in ruimtelijke ordening afwegingsprincipes toe te passen met het oog op het voorkomen van (de gevolgen van) bodemafdekking en -vernietiging;
3. Aanpak verontreinigde locaties: de plicht om een gefaseerde aanpak op te stellen en te implementeren, waarmee locaties met (potentiële) bodemverontreinigingen worden geïdentificeerd, onderzocht en beheerd.

Het gaat om verplichtingen die aanzetten tot acties, maar die geen doelen opleggen (inspanningsverplichtingen; geen resultaatverplichtingen). De richtlijn - zoals ook andere Europese richtlijnen - rekent deze verplichtingen toe aan lidstaten van de Europese Unie, en niet rechtstreeks aan decentrale overheden, bedrijven of landeigenaren. Het is pas langs de omzetting van de richtlijn

in nationale wet- en regelgeving door lidstaten, dat laatstgenoemden alsnog tot bepaalde acties verplicht kunnen worden.

Welke rol en bevoegdheden de provincies krijgen is nog niet uitgewerkt. Vooruitlopend op de definitieve richtlijn zal het Directoraat-generaal Water en Bodem (DGWB) in samenwerking met het interdepartementale en interbestuurlijke dossierteam (PNB via de IPO-BOOG lijn aangehaakt) in 2025 starten met een voorlopig implementatieplan met een voorstel voor governance voor implementatie van de richtlijn en een tijdslijn. De richtlijn moet 3 jaar na inwerkingtreding in nationale wetgeving worden vastgelegd. Dan moet ook de uitwerking en bijbehorende bevoegde autoriteiten gereed zijn.

Vraag 46

Pagina 25 "BOS 2.0/ intrekkingsbeleid"

Vraag: Liggen er vanuit de stikstofgevoelige gebieden verzoeken voor bedrijfsverplaatsing? Zo ja hoeveel? Wij ontvangen ook graag de status van die aanvragen?

Antwoord

Ieder vergunningaanvraag wordt door de omgevingsdienst op de eigen specifieke kenmerken beoordeeld aan wet- en regelgeving. Hierbij wordt uitgegaan van de nieuwe situatie en wordt niet geregistreerd of er sprake is van een bedrijfsverplaatsing.

Vraag 47

Vraag: Wanneer komt de aanpassing van de omgevingsverordening naar Provinciale Staten? Graag ontvangen wij een overzicht van de latente stikstof ruimte per sector die op de nominatie staat ingetrokken te worden? Welke ijkdatum wordt gebruikt betreft het intrekken van latente ruimte?

Antwoord

Het Statenvoorstel tot aanpassing van de omgevingsverordening leggen we in Q3 2025 voor aan uw Staten. Vaststelling ervan staat gepland voor Q4 2025.

In de [Statenmededeling](#) 'intrekkingsbeleid voor natuurtoestemmingen' van 12 november 2024, geven we aan dat we voornemens zijn de latente stikstofruimte in willen trekken bij ondernemers met 'slapende vergunningen' (drie jaar of langer niet in gebruik), bij niet gerealiseerde stallen en bij de bedrijven met de hoogste emissie. Nadere toelichting vindt u in deze Statenmededeling en in de formele bekendmaking in het [Provinciaal Blad](#).

Vraag 48

Pagina 33 "structureel maken programmabudget 5.5 mlj voor mobiliteit/OV".

Vraag: Hiervan 2.5 mlj voor indexatie en waar worden genoemde 3 mlj voor ingezet?

Antwoord

Deze € 3 mln betreft het extra budget voor de groei van het OV-aanbod in de concessie Zuidoost-Brabant vanaf 2029. Zie ook het antwoord op vraag 16.

Vraag 49

Pagina 34 "verwachting toename studenten in OV".

Vraag: Gaat u acties ondernemen om OV te promoten bij studenten?

Antwoord

Met de enorme woningbouw- en verstedelijkingsopgave is de mobiliteitstransitie naar actieve en gedeelde vormen van mobiliteit cruciaal. Een goed OV is daarbij essentieel. Zoals ook op andere vlakken zien we bij OV een aantal uitdagingen en onzekerheden zoals genoemd op pagina 19 van de PPN 2026. Door slim en duidelijk te kiezen (bijvoorbeeld posities in busremises en extra middelen voor het afdekken van het SOV-risico) kunnen we deze onzekerheden beperken of wegnemen en de komende jaren een mooie groei van het OV-aanbod realiseren in Brabant.

Vraag 50

Vraag: De gemeenteraad van Zundert heeft onlangs groen licht gegeven voor de ontwikkeling van een rondweg Rijsbergen, is deze meegenomen in PPN 2026?

Antwoord

Wij hebben kennis genomen van het raadsbesluit van de gemeente. De provincie is hierover nog niet benaderd en we zien hierin (vooralsnog) geen provinciale rol. Er is derhalve hierover niks opgenomen in de PPN 2026

Vraag 51

Vraag: Verder missen wij in de PPN, aanpak truckparkings en rondwegen langs de kernen, worden deze ook meegenomen in de PPN 2026?

Antwoord

De provincie zet in op de stimulering van truckparkings op de goederencorridor. Het blijkt in de praktijk lastig om een sluitende business case te krijgen. Hier spelen o.a. exploitatie en handhaving een rol. Onlangs is door uw Staten via een [motie](#) opgeroepen om te komen tot een plan van aanpak. Op dit moment wordt een actieplan uitgewerkt waarbij bepaald wordt welke rol de provincie kan spelen. Enig inzicht in benodigde financiële middelen zijn echter nog niet mogelijk. De Staten worden hierover nader geïnformeerd.

Voor rondwegen zie de beantwoording van vraag 18.

Technische vragen fractie ChristenUnie-SGP

Vraag 1

Op pag. 12 staat vermeld: "Met de huidige beschikbare middelen (o.a. eigen provinciale middelen vanuit bestuursakkoord, 'no-regretmaatregelenpakket' vanuit het BPLG, Landelijk Programma Natuur gelden (LPN) en Europese middelen) kunnen we nu aan de slag, maar zijn er wel keuzes nodig (wat doen we eerst en in welk gebied?)." Dit blijft erg vaag. Kunt u de planning, het tijdspad en de keuzes over de gebieden en de concrete maatregelen binnen welk programma) iets meer uitwerken, zodat er iets meer duiding komt met wat u hier bedoelt? Of is het zo dat dit alleen nog maar op de "to do"-lijst staat maar er nog niets mee gedaan is? Graag uitleg.

Antwoord

Zoals gemeld in de [Statenmededeling Aanpak Landelijk Gebied](#) is in aanvulling op de lopende GGA-gebiedsprocessen in februari een uitvraag gedaan aan gebieden om een aanbod van uitvoeringsprojecten op te stellen. Als provincie ondersteunen we gebieden daarbij.

In mei verwachten we van alle 12 GGA-gebieden een eerste voorstel dat we zullen beoordelen en proberen te matchen met de beschikbare financiële middelen. De prioriteit ligt daarbij op 12 GGA-gebieden en projecten die bijdragen aan wettelijk doelbereik (natuur en water).

Bij een positief oordeel zullen we met gebiedspartners in gesprek gaan over de programmering van de uitvoering van projecten. Gelet op de beschikbare middelen (financiën en capaciteit) zullen daarin keuzes gemaakt moeten worden. Het is op dit moment nog te vroeg om daarop vooruit te lopen en afhankelijk van het aanbod uit de 12 gebieden.

Vraag 2

Op pag. 18 wordt vermeld dat onder de noemer "Beethoven" een maatregelenpakket van 2,5 miljard is afgesproken. Staan de afspraken op schrift? Zo ja, kunt u deze dan toezenden? Zo nee, kunt u ons dan zelf inlichten over de inhoud van de afspraken en de begroting van de daarmee gemoeide middelen?

Antwoord

De afspraken liggen vast in het [Beethoven-convenant](#) van 28 maart 2024. Het afspraken pakket omvat 2,5 mld euro verdeeld over maatregelen voor talent, mobiliteit en woningbouw. Voor o.a. netcongestie en innovatievermogen zijn bij het Beethovenpakket geen financiële afspraken gemaakt.

Vraag 3

Landelijk is 200 miljard nodig voor de aanpassing van de energie-infrastructuur. Hoeveel daarvan is voor Brabant nodig?

Antwoord

Dat weten wij niet. Dit cijfer komt uit [FIEN+](#) van PWC. Het betreft een lange termijn doorkijk op nationaal niveau en bevat geen uitsplitsing van de investeringen per provincie.

Vraag 4

Op pag. 22 wordt vermeld dat Powerport regio Moerdijk een sleutelrol in de energietransitie heeft. Kunt u dit uitleggen? Waarom is dat zo?

Antwoord

Vanwege haar strategische ligging tussen de havens van Rotterdam, Antwerpen en Zeeland en haar achterland met de stedelijke regio's Breda, Tilburg en Bergen op Zoom is Powerport regio Moerdijk van oudsher een sleutelzone voor economische ontwikkeling in Brabant en Nederland, vanwege zijn strategische ligging (tussen de havens van Rotterdam, Antwerpen en Zeeland). Met daarbij ook de schaarse milieucategorie 5/6. Ook dankzij de uitgebreide transportnetwerken (weg, zeehaven, spoor, buis, energie). De Powerportregio Moerdijk functioneert hiermee als essentiële schakel in de economische en logistieke structuur, cruciaal voor zowel regionale als nationale ontwikkeling.

De samenhang in Powerportregio Moerdijk tussen de bedrijven en de infrastructuur waar zij gebruik van maken is groot en onlosmakelijk. Dit maakt dit gebied uniek in Brabant en deze specifieke eigenschap van de regio heeft bovendien een zichzelf versterkend effect. Met de voorgenomen plannen voor een 380kV station in de regio ontstaat er een ideaal momentum om investeringen in energie infrastructuur hier te laten landen.

Het Amergebied is door de aanwezigheid van een hoogspanningsstation en de Amercentrale van oudsher altijd de stekker van Zuid-Nederland geweest en de schakel tussen het hoogspanningsnet in het zuiden en de Randstad.

Vraag 5

Op pag. 23 wordt vermeld dat de (economische) mogelijkheden voor veehouderijen en (grootschalige) mestbewerkingsbedrijven worden geïnventariseerd. Is onderdeel van deze inventarisatie ook de gevolgen van de stikstofproblematiek voor deze bedrijven?

Antwoord

Ja

Vraag 6

Op pag. 23 wordt melding gemaakt van een planschadeclaim richting de Provincie. Zijn hier al gelden voor gereserveerd en zo ja hoeveel? Kunt u kopieën sturen van alle lopende rechtszaken op dit punt en een opgave van overige dreigende claims? (inhoud en bedrag)

Antwoord

Het proces om te komen tot een risico-reservering is nog gaande. Voor wat betreft de gevraagde kopieën: we kunnen geen vertrouwelijke informatie delen.

Vraag 7

Op pag. 23 hebt u het over herstel van Natura-2000 gebieden door het uitvoeren van maatregelen. Welke maatregelen worden in welke gebieden op dit moment concreet uitgevoerd en welke maatregelen worden in welke gebieden dit jaar en volgend jaar (graag afzonderlijk) uitgevoerd?

Antwoord

Voor het beantwoorden van deze vraag verwijzen we naar onze foleon: [Natura 2000 in Brabant - Natura 2000](#)

Vraag 8

Op pag. 23 staat vermeld: "Een punt van aandacht hierbij zijn de indirecte waterlozingen. Hiervoor gaat extra inspanning nodig zijn wat betreft vergunningverlening, toezicht en handhaving." Hoe gaat deze extra inspanning eruit zien? Worden er meer mensen aangesteld/ingehuurd hiervoor?

Antwoord

De Omgevingsdiensten voeren voor de Provincie in mandaat toezicht- en handhavingstaken uit en herzien omgevingsvergunningen van bedrijven waar de Provincie het bevoegde gezag is. Indirecte lozingen zijn een onderdeel van die vergunningen. Op dit moment loopt er een pilot voor een 5-tal bedrijven waarmee ervaring wordt opgedaan door de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant voor het aspect indirecte lozingen. Op deze manier kan worden ingeschat wat er nodig is aan extra capaciteit bij Omgevingsdiensten.

Vraag 9

Worden in zijn algemeenheid de omgevingsdiensten versterkt door het aantrekken van extra personeel gezien de omvangrijke en belangrijke taken die zij hebben? Is hier gesprek over met de gemeenten?

Antwoord

In het in september 2024 afgeronde interbestuurlijk programma versterking VTH (IBP-VTH) heeft het ministerie van IenW robuustheidscriteria opgesteld voor alle omgevingsdiensten in Nederland. De robuustheid wordt afgemeten aan kritische prestatie indicatoren (KPI's). Een van de KPI's betreft het aantal FTE's om op robuuste wijze de VTH-taken uit te voeren. De omgevingsdiensten dienen uiterlijk 1 april 2026 aantoonbaar robuust te zijn. Omgevingsdiensten hebben hiervoor plannen gemaakt en IenW monitoort de voortgang. De Brabantse diensten handelen conform dit traject. Gesprekken met de gemeenten (als mede-eigenaren van de omgevingsdiensten) vinden plaats aan de hand van de gemaakte plannen voor robuustheid via de AB's en de DB's van de omgevingsdiensten.

Vraag 10

Op pag. 25 waar het gaat over de intrekking van ongebruikte stikstofruimte staat vermeld: "Gezien het langjarige karakter en onzekerheid over de precieze kosten wordt later gezien of en in hoeverre aanvullende middelen nodig zijn." Kunt u aangeven om wat voor soort kosten het gaat? Zo nee, wanneer wordt dit duidelijk.

Antwoord

Ja.

Zoals in de [Statenmededeling](#) intrekkingbeleid voor natuurtoestemmingen is aangegeven, voorzien we drie soorten kosten:

- Voorbereidingskosten
- Uitvoeringskosten
- Mogelijk financieel risico op nadeelcompensatie (welke we beperkt achten)

De personele consequenties voor de provincie zelf (2,6 mln, voor tijdelijk 4 fte per jaar gedurende de periode 2025-2029), hebben we aan u gemeld in de [Statenmededeling+](#) 'Uitspraak Raad van State 18 december 2024 over intern salderen - voortgang'. Het gaat hierbij om interne capaciteit voor de voorbereidingskosten en een deel van de uitvoeringskosten.

Over het totaalbeeld zullen we uw Staten nader informeren bij het Statenvoorstel tot wijziging van de Omgevingsverordening Noord-Brabant in Q3 2025.

Vraag 11

Op pag. 27 staat vermeld: "Vanaf 2024 moeten bedrijven in de EU verplicht rapporteren over hun duurzaamheid op het gebied van milieu, sociaal en bestuur op grond van de Corporate Sustainability

Reporting Directive (CSRD).” Hebt u in beeld hoe het staat met de duurzaamheid van bedrijven in onze provincie?

Antwoord

Wij hebben niet in beeld hoe het staat met de duurzaamheid van bedrijven in Brabant. Niet alle bedrijven zijn verplicht te rapporteren conform de CSRD. Vanaf 2024 is de CSRD verplicht voor bedrijven die momenteel onder de Non-Financial Reporting Directive (NFRD) vallen. Vanaf 2025 zou dit ook gaan gelden voor grote bedrijven die dat nu niet doen en vanaf 2026 voor beursgenoteerde mkb-bedrijven, maar door het Omnibuspakket wordt dit afgezwakt en uitgesteld. Sommige bedrijven (en overheden) hanteren de CSRD vrijwillig t.b.v. transparantie over duurzaamheid van hun organisatie. Zie ook 70 procent van bedrijven goed voorbereid op de CSRD en Handreiking duurzaamheidsrapportage decentrale overheden | VNG. Echter, de duurzaamheidsrapportage van individuele bedrijven leidt niet automatisch tot een beeld van de duurzaamheid van bedrijven in Brabant, dat vergt immers ook een analyse van de rapportages.

Gegevens op landelijk niveau zijn wél beschikbaar in het Future of Growth Report 2024 van het World Economic Forum (WEF). Nederland staat in het rapport op de 44e^e plaats van de 107 landen wat betreft duurzaamheid (score 49,2 op een schaal 0-100, wat volgens de WEF onvoldoende is). De scores voor Nederland zijn onder meer gebaseerd op de Executive Opinion Survey die jaarlijks wordt uitgezet onder bedrijven door het Amsterdam Centre for Business Innovation. Ook MVO Nederland volgt met de nieuwe economie index de duurzaamheid van de economie; volgens deze index is in 2025 18,5% van de Nederlandse economie duurzaam. Hoewel deze cijfers niet een op een zijn door te vertalen naar Brabant, is er ook geen aanleiding te veronderstellen dat Brabant substantieel beter of slechter scoort.

Vraag 12

(blz. 7) Er wordt gesproken over het in de begroting doortrekken van de huidige, incidentele financiering om zo de continuïteitsborging vast te stellen.

Wat als een aankomende nieuwe coalitie dit niet wenselijk vindt, kan dit dan nog aangepast worden?

Antwoord

Het staat de politiek altijd vrij andere keuzes te maken. Wel moet opgemerkt worden dat het hier om structurele taken gaat. Bijvoorbeeld vanwege een wettelijke verplichting of doordat er langjarige afspraken aan ten grondslag liggen op grond van eerdere politieke besluiten. De bestuurlijke afwegingsruimte is daardoor bij dit soort taken per definitie beperkter en/of er zitten bijvoorbeeld juridische gevolgen aan indien een andere keuze wordt gemaakt.

Vraag 13

Europese Unie

(blz. 11) Er komt nieuw beleid en wet- en regelgeving, die belangrijk zijn voor Brabant.

Welk beleid en/of wet- en regelgeving heeft de meeste impact voor Brabant?

Antwoord

Het “EU-kompas concurrentievermogen” is het leidende beleidskader de komende jaren, waarin drie prioriteiten genoemd zijn: innovatie, decarbonisatie en veiligheid. De randvoorwaarden zijn o.a. versimpeling van wet- en regelgeving en gemakkelijkere toegang tot financiering voor bedrijven. De verwachte voorstellen, o.a. een start-up en scale-up strategie, een actieplan voor betaalbare energie, een Europees defensieplan, een visie voor landbouw en voedsel en een waterstrategie, bieden kansen voor Brabant. De daadwerkelijke impact moet gaan blijken als de voorstellen worden gepubliceerd en vervolgens het Europese beleids- en wetgevingsproces hebben doorlopen. De

nieuwe meerjarenbegroting van de EU na 2027 zal in het verlengde liggen van het voorgestelde beleid.

Vraag 14

Ministeriële commissie

(blz. 12) Er is een commissie opgesteld om Nederland zo snel mogelijk van het stikstofsloot af te krijgen. Deze commissie bestaat uit de Minister-President, Ministers en Staatssecretarissen, totaal met 12 personen. Ze krijgen 2 maanden de tijd om dit te realiseren, met plannen te komen.

Voor welke beleidsthema's en beleidsuitgangspunten zal deze commissie impact hebben?

Antwoord

De ministeriële commissie Economie en Natuurherstel (MCEN) heeft als doel om op korte termijn een concreet programma uit te werken om Nederland van het slot te halen en perspectief te bieden aan sectoren die geraakt zijn door de rechterlijke uitspraken (van de RvS van 18 december jl)

Omdat de Commissie bovenstaande doelstelling voert, die overigens in lijn is met het Brabantse Bestuursakkoord, is de verwachting dat er verdergaande stappen gezet worden dan de afgelopen jaren al zijn gezet om stikstof te reduceren en natuur te herstellen.

Doel van deze commissie is om o.a. in lopende projecten in sectoren zoals industrie, defensie, landbouw, woningbouw en luchthavens, maar ook eerder verleende vergunningen een solide basis te bieden voor een vergunning en hiermee duidelijkheid te geven voor bedrijven en ondernemers ook ten aanzien van toekomstige activiteiten.

Op 31 maart jl [informeerde het kabinet de Tweede Kamer](#) te verwachten 'in april te komen tot een besluit over de vormgeving van het plan' (van de Ministeriële Commissie). Ook spreekt het kabinet uit dat 'het plan de nodige uitwerking met zich mee [zal] brengen'.

Vraag 15

Omgevingsbeleid

(blz. 13) De provincie als zelfbewuste regisseur is nodig voor een toekomstbestendige ruimtelijke inrichting van Brabant.

Aan welke belangrijke partijen (partners) denkt u in deze alinea?

Antwoord

Het Rijk (verschillende ministeries) regio's, Waterschappen en gemeenten. Maar gebiedsgericht hebben we te maken met een grote hoeveelheid aan partijen. Wat ook per gebied verschilt.

Vraag 16

Financiële ontwikkelingen

(blz. 14) Provincie Noord Brabant heeft voor zover bekend genoeg in eigen beheer om de komende jaren zonder al te veel problemen de verdeling vrije begrotingsruimte, gepresenteerd in perspectiefnota 2024, te doorstaan.

Wordt er, buiten de inflatie, stijgende kostprijzen en vertragingen in de uitvoering om, verwacht dat er meer uitgaven zijn dan voorgesteld?

Antwoord

Op pagina 14 van de perspectiefnota is onder andere de herverdeling provinciefonds vermeld als een onzekerheid. Dit is niet zozeer een effect op de lasten maar een risico dat de baten op termijn afnemen. Daarnaast kunnen besluiten op rijksniveau effect hebben op onze financiële ruimte.

Vraag 17

Brede welvaart en gezondheid

(blz. 17) Noord-Brabant zet in op gezondheid en jongeren. De omschrijving is vrij vaag over plannen.

Wat gaat er concreet gebeuren naast het verbreden van de monitor

Antwoord

Voor de komende jaren zijn de activiteiten beschreven in de uitvoeringsagenda's 2024-2027, waaronder de generatietoets, jongerentop, verdiepende sessies over jongeren en gezondheid, onderzoek door Young Professionals over jongeren en (mentale) gezondheid en jongeren betrekken bij het werk van de provincie in de vorm van stageplekken en traineeprogramma. De uitkomsten van de onderzoeken en gesprekken met jongeren vormen aanknopingspunten voor vervolgacties. Op 7 april bieden de Young Professionals hun advies en aanbevelingen aan. Doel is dat brede welvaart en gezondheid een plek hebben in de andere (beleids)programma's. De monitor draagt bij aan dat inzicht.

Vraag 18

Wonen

(blz. 19) De woningbouwopgave, is heel urgent.

Is er al onderzoek gedaan naar het herinrichten van leegstaande gebouwen / kantoren / bedrijven etc. die omgezet kunnen worden naar woningen?

Welke opties voor versnelling zijn er verder in Brabant aanwezig?

Antwoord

Ja, er is recent in opdracht van de provincie door onderzoeksbureau Stec onderzoek gedaan naar de potentie van het bestaand stedelijk gebied. Dit is mede in het kader van de motie 'Maximaal kansen benutten bestaande voorraad' uitgevoerd. Dit heeft inzicht gegeven in de potentie van 104.000 woningen, waaronder ook in leegstaande gebouwen/kantoren/bedrijven. Het volledige onderzoek is te vinden op: [Tot 104.000 woningen mogelijk in bestaande voorraad in Brabant - Brabant](#).

Er zijn veel mogelijkheden om de woningbouw te versnellen, waarbij de één trefzekerder is dan de andere. Vele opties hebben onze aandacht en daarop zijn we ons dan ook al aan het oriënteren, hebben we dit al in voorbereiding of achten we het niet passend bij de provinciale rol.

Enkele oriëntaties en voorbereidingen op versnellingsopties zijn: het voeren van een provinciaal actief grondbeleid op het thema wonen, het stimuleren van regionale bouwstromen, het stimuleren van parallel plannen bij gemeenten en standaardisering van overeenkomsten.

Vraag 19

Planschade staldering

(blz. 23) Er komt een planschade claim richting de provincie.

Aan wat voor bedragen moeten we denken. Van wie worden er claims verwacht?

Antwoord

Zie vraag 6.

Voor wat betreft de hoogte van de bedragen: op dit moment staat er een opdracht uit bij een onafhankelijke deskundige om ons te adviseren over de hoogte van de claims.

Technische vragen fractie Lokaal Brabant

Vraag 1

Is er onderzocht welke maatregel(en) het meest effectief zijn om het aantal verkeersdoden in Brabant naar 0 te brengen, en zo ja welke zijn dit?

Antwoord

Het meest effectief is een integrale aanpak om de verkeersveiligheid te verbeteren. Dit betreft een combinatie van veilige infrastructuur, interventies op gedrag en verkeershandhaving. Samen met onze partners zetten we hier binnen het Brabants Verkeersveiligheidsplan 2024-2027 op in.

Vraag 2

Kan er met het oogpunt op de tekorten in het OV ook een beroep gedaan worden op Europese Cofinanciering?

Antwoord

Daar waar mogelijk wordt zeker gekeken naar Europese cofinanciering, maar een tekort op zich is geen reden voor Europese cofinanciering. Op dit moment wordt bv gewerkt aan een landelijk voorstel voor gratis reizen voor minima (met de Onderwegpas) met cofinanciering vanuit het Social Climat Fund gericht op vervoersarmoede bij diverse doelgroepen.

Technische vragen fractie PVV

Bijlage 1 Perspectiefnota 2026

Vraag 1

p14: Defensie wil uitbreiden in Brabant, wat extra druk legt op de beschikbare ruimte. Hoe worden deze plannen afgestemd met de bredere provinciale infrastructuuragenda?

Antwoord

We bekijken of er mogelijkheden zijn voor dual use om daarmee ook mogelijke financiering vanuit (europese) defensie middelen mogelijk te maken.

Vraag 2

p19: Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) heeft te maken met juridische vertragingen. Is er al beleid geformuleerd om uit de (juridische) gang van zaken rondom GOL lessen te trekken met het oog op toekomstige infrastructuurprojecten?

Antwoord

Wij evalueren in de breedste zin al onze projecten en trekken daar lering uit. Specifiek beleid is daarbij niet aan de orde.

Vraag 3

p19, mobiliteit: Hoe wordt de toegenomen druk op provinciale wegen door bevolkingsgroei en verstedelijking meegenomen in toekomstige infrastructuurplannen?

Antwoord

Wij werken met het zogenaamde verkeersmodel, conform de BBMA. In dit verkeersmodel wordt iedere 5 jaar herijkt wat de prognoses op het gebied van verkeer zijn op provinciale wegen. Het verkeersmodel is 1 van de onderliggende stukken voor het komen tot een projectopdracht.

Vraag 4

p19, openbaar vervoer: De provincie wil het OV-aanbod laten meegroeien met de bevolkingsgroei en economische ontwikkelingen, maar tegelijkertijd is er sprake van een tekort aan middelen en onzekerheid over Rijksbijdragen. Hoe wordt dit tekort opgevangen?

Antwoord

Het tekort aan middelen heeft betrekking op het faciliteren van groei van het OV-aanbod in Zuidoost bij de nieuwe concessie. De onzekerheid over de Rijksbijdragen gaat over de compensatie van de lagere opbrengsten Studenten OV-kaart (SOV). Hiervoor worden in deze PPN 2026 concrete voorstellen gedaan.

Vraag 5

p20, KOPI: De provincie ziet een stijging van kosten voor beheer en onderhoud van infrastructuur. Hoe wordt dit gefinancierd zonder andere projecten in gevaar te brengen?

Antwoord

Het beleidsveld Mobiliteit is opgesplitst in programma 08 Basisinfrastructuur mobiliteit en programma 09 Ontwikkelagenda mobiliteit. In programma 08 worden de wettelijke basistaken (waaronder het beheer en onderhoud provinciale wegen) structureel geborgd. Daarmee worden deze budgetten ook

jaarlijks geïndexeerd. Periodiek vindt er bij het vaststellen van een uitvoeringsagenda KOPI een herijking van de budgetten plaats, zodat de basistaak geborgd is en adequaat onderhoud altijd kan worden gegarandeerd. Daarom is bij het vaststellen van KOPI 2022 – 2026 ook het principe van ‘Werk met werk’ maken los gelaten. Hierdoor is de beheer en onderhoudsopgave ook inhoudelijk los gekomen van nieuwe aanleg/reconstructies en wordt de onderhoudstaak minder beïnvloed door procedures en stikstof.

De huidige uitvoeringsagenda KOPI loopt t/m 2027.

Soms kunnen met projecten extra ambities op het gebied van leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming worden gerealiseerd. De kosten van deze ambities vallen onder de multimodale afweging van programma 09 en worden gedekt uit de reserve.

Statenvoorstel

Vraag 6

p1: "een Brabant waarin iedereen mee kan doen en perspectief heeft": wat wordt concreet bedoeld met perspectief?

Antwoord

Hiermee bedoelen we dat wij ons als provincie, met al onze partners in Brabant, zo goed als mogelijk inzetten dat er voor iedere Brabander voldoende mogelijkheden zijn om zich verder te ontwikkelen. Wat dit concreet is, verschilt per persoon. Voor de een is dat een eigen huis kunnen kopen, voor de ander een opleiding volgen of een eigen bedrijf starten, etc.

Vraag 7

p2. "b. Het tekort als gevolg van hogere uitvoeringskosten Europese Programma's ad € 2,64 mln. (periode 2022 t/m 2027)."

- a. over exact welke jaren is er een tekort?
- b. betreft dit ook nog tekorten uit afgelopen jaren?
- c. waarom worden uitvoeringskosten niet gedekt uit het OKB?
- d. welk aandeel van de 2,64m€ betreft salariskosten/inhuurkosten?

Antwoord

a. en b.

Met het begroten van de uitvoeringskosten hebben we deze over de gehele programmaperiode gelijk verdeeld. Doordat het tekort ook over de gehele programmaperiode van 2022 t/m 2027 (met uitloop naar 2028).

c. Voor de uitvoeringskosten is in het kader van "Schoon Opleveren" met de begroting 2023 (PS 41/22A) besloten vanaf 2024 een structurele dekking toegekend van € 2.930.000 per jaar. De uitvoeringskosten vallen onder de 'technische bijstand' van de EU subsidieprogramma's en zijn daarmee geen onderdeel van het OKB.

De uitvoering voor de Europese Programma's wordt gedaan door Stimulus en externe organisaties (zoals RVO, regieorganisatie POP3+ en GLB).

d. Deze uitvoeringskosten voor de Europese Programma's betreffen voornamelijk salariskosten (Stimulus en externe uitvoeringsorganisaties zoals RVO en Interreg- secretariaten) maar ook een klein deel voor overhead, accountantskosten (controles van het ADR - Auditdienst Rijk) en controles van het NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit).

Vraag 8

p3. "Bovendien biedt het extra mogelijkheden om met externe partners langjarig te investeren in belangrijke projecten en initiatieven. Het zorgt er bovenal voor dat we de uitvoering in volle vaart door kunnen blijven zetten. En met ons ook onze partners in Brabant."

- a. waaraan precies kunnen we het effect van de inzet van deze middelen gaan aflezen?
- b. welke projecten gaan er sneller door deze inzet?
- c. hoeveel minder onderbesteding t.g.v. de inzet van deze middelen gaat er ontstaan?
- d. exact in welke 'belangrijke projecten en initiatieven' worden deze middelen geïnvesteerd?

Antwoord

- a. Het effect van de inzet van onze middelen op het bereiken van de provinciale doelstellingen monitoren we via indicatoren en streefwaarden die in de S&V producten daarover zijn opgenomen. Hierover wordt in de S&V producten gerapporteerd.
- b. Het langjarig investeren zorgt vooral dat projecten van de grond komen en doorgezet kunnen blijven worden. Voorbeelden zijn woningbouwprojecten, stedelijke gebiedsontwikkelingen zoals Fellenoord, projecten rondom project Beethoven en realiseren van energiehubs.
- c. We willen onderbesteding zoveel mogelijk voorkomen. Het structureel financieren gaat over het doortrekken van de huidige financiering voor 2028 e.v.. Wij zien overigens geen direct causaal verband tussen het fenomeen onderbesteding en structurele of incidentele lasten.
- d. Voorbeelden waar we samen met partners investeren zijn de stedelijke gebiedsontwikkelingen zoals Fellenoord, maar ook het Beethoven project of projecten rondom de Kaderrichtlijn Water met de Waterschappen. In de uitvoeringsagenda's zijn alle activiteiten en projecten terug te vinden die we uitvoeren, vaak ook in samenwerking met partners.

Vraag 9

p4. "Onderbouwing: Het bedrag van € 1,52 mln. aan provinciale co-financiering kan niet direct gekoppeld worden aan een beleidsprogramma, daarom wordt (vanwege de voortgang) voorgesteld om dit te dekken uit de reserve co-financiering Europese Programma's 2014-2020."

- a. waarom wordt precies ingezet op het werven van middelen waarvoor geen projecten/beleid bestaat?
- b. wat voor projecten betreft het, waar zijn de toegezegde middelen precies voor bedoeld?
- c. waarom bestaat de reserve co-financiering Europese Programma's 2014-2020 anno 2025 nog?
- d. wat is het doel van die reserve (graag ontvangen we het instellingsbesluit) en waarom zou de onttrekking van 1,52m€ zoals wordt voorgesteld passend zijn?

Antwoord

- a. Door het integrale karakter van bepaalde regelingen binnen het GLB kunnen deze niet direct aanwijsbaar zijn voor één beleidsterrein. De beleidsdoelstellingen kunnen dan vooraf niet aan één specifiek beleidsterrein gekoppeld worden.
- b. Voor met name de nieuwe regeling Samenwerking voor integrale gebiedsontwikkeling binnen het subsidieprogramma GLB die is gericht op het gebiedsgericht stimuleren van een toekomstbestendige landbouw, zien we veel integraliteit in de aangevraagde en uit te voeren investeringen (en in het verlengde het doelbereik op het gebied van biodiversiteit, milieu en klimaat). Deze regeling sluit heel goed aan op onze provinciale groenblauwe GGA beleidsopgaven. Noodzakelijke investeringen in de gebieden kunnen per gebiedsopgave verschillen, waarbij de focus afwisselend meer op het verbeteren van de waterhuishouding kan

liggen, landschapselementen en bosrevitalisering of juist meer op milieu optimaliserende landbouw investeringen zoals precisielandbouw, robotisering, kennis en ook innovatietrajecten. Dit soort (nieuwe) regelingen vragen daarom om een integraler cofinancieringsbudget.

- c. De reserve Europese Programma's 2014-2020 bestaat nog omdat er een risico bestaat dat Brussel niet alles honoreert omdat er voor het POP3 programma nog een transitieperiode aan is toegevoegd.
Dit is de POP3+ periode en betreft de jaren 2021-2022. Er zijn nog ongeveer 40 projecten die binnen dit programma nog lopen. De verwachting is dat deze projecten medio 2025 zijn afgerond. Daarna zal de eindafrekening naar Brussel worden ingediend en vindt controle vanuit Brussel nog plaats.

- d. Doel volgens instellingsbesluit (zie bijlage documentnr. 4550601):

Doel van de reserve is de cofinanciering van projecten (inclusief uitvoeringskosten) die medegefinancierd worden door Europa. De provinciale middeleninzet kan per jaar sterk wisselen. Cofinanciering is beschikbaar voor de volgende programma's:

- 1 Operationeel Programma Zuid (OPZuid)
- 2 PlattelandsontwikkelingsProgramma (POP)
- 3 Interregionale samenwerking (Interreg)
- 4 Overige Europese projecten die vallen onder EFRO
- 5 Uitvoeringskosten Europese programma's zoals genoemd onder 1 t/m 3.

De onttrekking van € 1.52 mln. is passend omdat deze aansluit bij dezelfde doelen als de doelen van de Reserve EP 2014-2020. Het POP is de voorloper van het huidige GLB programma.

Vraag 10

p4. "De structurele bijstelling van de uitvoeringskosten vanaf 2028 is meegenomen bij de voorstellen in deze perspectiefnota om de kosten van structurele taken structureel te dekken."

De kosten van Stimulus en RVO zullen een verband houden met het aanbod van financiering Europese programma's in de VOLGENDE 7-jarige financieringsperiode, en van de intensiteit van inzet van de provincie hierop. Het eerste is een onzekere factor, het tweede is een beleidskeuze in een volgende bestuursperiode. Waarom worden deze kosten ondanks deze feiten dan als structureel weergegeven?

Antwoord

Met Statenvoorstel PS 41/22A ([PS 41/22A](#)) is voorgesteld om een aantal taken structureel te financieren. Daarmee zijn tijdelijk gefinancierde taken die door het tijdsverloop inmiddels een structureel karakter hebben gekregen zoals de uitvoeringskosten voor de Europese Programma's in structurele financiering voorzien.

Vraag 11

p5. "Bij deze perspectiefnota is ter vaststelling een begrotingswijziging gevoegd (bijlage 2). Bijlage 3 dient als toelichting op de vast te stellen 2^e begrotingswijziging 2025 waarin een totaaloverzicht van de financiële bijstellingen is opgenomen. In deze bijlage vallen de onderwerpen per samenhangend thema te raadplegen. "

- a. klopt het dat de voorgestelde begrotingswijzigingen, die nu in de 2e begrotingswijziging voorliggen, dus ook meerjarige (ná 2027) mutaties betreft, die bij de begrotingsbehandeling niet meer als separate mutatie geëxpliciteerd is (met andere woorden, dan in de lopende begroting zit)?
- b. klopt het dat de begrotingswijziging bovenaan p5 abusievelijk de derde begrotingswijziging 2025 wordt genoemd?

Antwoord

8a Ja, het klopt er meerjarige mutaties voorliggen die niet opnieuw worden geëxpliciteerd bij begroting 2026. Indien de Staten instemmen met perspectiefnota, dan worden deze mutaties onderdeel van de lopende begroting.

8b Ja, het klopt bovenaan p5 abusievelijk melding is gemaakt van de 3e begrotingswijziging 2025, daar waar 2^e begrotingswijziging 2025 had moeten staan.

Vraag 12

p6: wat is SOV en wat is OV?

Antwoord

SOV = studenten Openbaar Vervoer. OV= Openbaar Vervoer

Bijlage 1 Perspectiefnota 2026

Vraag 13

p12, kwetsbare natuur: Is het voor de provincie op dit moment duidelijk waar de meest kwetsbare gebieden voor natuur liggen? Graag een lijst incl. inhoudelijke toelichting.

Antwoord

Nav de uitspraak d.d. 22 januari 2025 van de rechtbank Den Haag in de zaak Greenpeace worden de meest kwetsbare habitats en soorten binnen de Brabantse N2000-gebieden in kaart gebracht. De rechtbank heeft met de uitspraak "opdracht" gegeven aan het Rijk om voorrang te geven aan de meest kwetsbare natuur. Wij verwachten dat hierbij door het Rijk aangesloten wordt op de Brabantse NDA's.

Ook de Europese natuurherstelverordening zet in op het beschermen en versterken van de meest kwetsbare habitats en soorten, het Rijk is echter aan zet voor het maken van het Nationale Natuurherstelplan (gereed september 2026).

Vraag 14

p20, levendig Brabant: Veel gemeenten hebben in het verleden al geprobeerd om, bijvoorbeeld, een divers sportbeleid uit te voeren. Hier zijn successen geboekt, maar er zijn ook projecten gigantisch gefaald. Op welke manier betreft de provincie de kennis en ervaring van gemeenten bij het opstellen van beleid rondom Levendig Brabant en vooral inzake sport?

Antwoord

Bij het opstellen van het beleidskader Levendig Brabant in 2020-2021 is een reeks dialoogtafels georganiseerd waarvoor ambtenaren van gemeenten en partijen uit de verschillende sectoren zijn uitgenodigd waaronder ook uit de Sportsector. Tijdens deze sessies zijn de kennis en ervaringen van gemeenten en andere partners met elkaar uitgewisseld. In de uitvoering van het beleid werken wij intensief samen met Sportservice Noord-Brabant en BrabantSport. Zij zijn ook als het gaat over een divers sportbeleid - onze voelhorens richting gemeenten. En daarnaast worden vanuit de centrale opgave publieksbereik komende jaren verschillende interdisciplinaire kennissessies over publieksbereik georganiseerd, waardoor organisaties binnen cultuur, sport, erfgoed en vrijetijd ook kunnen leren van elkaars en gemeentelijke ervaringen.

Technische vragen fractie Partij voor de Dieren

Vraag 1

Uitspraak Raad van Staten intern salderen & Greenpeace zaak, p. 12.

- a. Op welke manier geeft de provincie vorm aan het vonnis dat zegt dat voorrang gegeven moet worden aan bescherming van de meest kwetsbare natuur?
- b. Waar doet de provincie dat al en waar zijn er kansen om dat (nog meer) te doen?
- c. Wat staat er in de weg om dit waar te maken?
- d. Hoe wordt dit gecombineerd met de eisen van de Europese Natuurherstelverordening (p. 23)?
- e. Wat heeft de provincie nodig om dit waar te kunnen maken?

Antwoord

N.a.v. de uitspraak d.d. 22 januari 2025 van de rechtbank Den Haag in de zaak Greenpeace worden de meest kwetsbare habitats en soorten binnen de Brabantse N2000-gebieden in kaart gebracht.

De rechtbank heeft met de uitspraak "opdracht" gegeven aan het Rijk om voorrang te geven om voorrang te geven aan de meest kwetsbare natuur. Wij verwachten dat hierbij door het Rijk aangesloten wordt op de Brabantse NDA's.

Ook de Europese natuurherstelverordening zet in op het beschermen en versterken van de meest kwetsbare habitats en soorten, het Rijk is echter aan zet voor het maken van het Nationale Natuurherstelplan (gereed september 2026).

Vraag 2

Planschadeclaims p.13

- a. Waarom wordt het begrip planschade genoemd en nadeelcompensatie?
- b. Vallen alle projecten waarnaar verwezen nog onder de oude regelgeving c.q. overgangsrecht?

Antwoord

Planschade is de gebruikte definitie voor aanvragen onder de Wet ruimtelijke ordening. Onder de Omgevingswet is de terminologie gewijzigd naar nadeelcompensatie.

Voor alle ruimtelijke besluiten die planschade kunnen veroorzaken die zijn vastgesteld vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet, geldt overgangsrecht.

Vraag 3

Openbaar vervoer, p. 19.

Is er een mogelijkheid dat ook de bedrijven die de schaalsporg Brainport mede veroorzaken, bijdragen aan de kosten voor de schaalsporg die het openbaar vervoer daarom moet maken? Graag een toelichting.

Antwoord

Bij de uitwerking van de voorstellen voor de schaalsporg in Zuidoost-Brabant wordt zeker bekeken of bedrijven hieraan een bijdrage kunnen cq moeten leveren. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een garantie op het aantal OV-gebruikers (en bijbehorende opbrengsten) en er zijn al afspraken gemaakt met bedrijven over een private bijdrage aan de brainport- en beethovendeal.

Vraag 4

Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat p.19

Kunt u toelichten op welke wijze u de natuur behoudt. Hoeveel m2 natuur verdwijnen er en hoeveel m2 natuur komt ervoor terug?

Antwoord

Uitgangspunt bij het verdwijnen van natuur / kappen van bomen, is dat alleen die natuur en bomen verdwijnen die nodig zijn voor de realisatie van het project. Waarbij het uitgangspunt is zo min mogelijk. Bomen en struweel die gekapt worden buiten het NNB worden vergund door de betreffende gemeente waarin de kap plaatsvindt.

Natuurnetwerk Brabant: Zoals in het [achtergrondrapport Natuur en Aanvulling](#) (bijlage bij het Provinciaal Inpassings Plan Gebiedsontwikkeling Oostelijk Langstraat) is te lezen, dienen wij in totaal 5,92 hectare te compenseren. Dat doen wij. Daarnaast hebben wij ervoor gekozen om ook extra natuur aan te brengen, waarmee we in totaal ca 12,4 hectare nieuwe natuur realiseren.

Kapvergunningen: zie beantwoording technische vragen d.d. 22 januari 2024

(<https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/ff74618e-75c7-4bf3-85a4-9a64bd31df85>)

Vraag 5

Voedselstrategie, p. 22.

- a. Op welke wijze worden PS meegenomen in het bepalen van de positie en bijdrage van Brabant aan de Europese en Nederlandse voedselstrategie?
- b. In welke mate wordt het lage rendement van eiwitten/oppervlakte van dierlijke voedsel, en het hoge rendement van plantaardig voedsel meegenomen in deze positiebepaling?

Antwoord

- a) Het proces, inclusief de betrokkenheid van PS, om te komen tot de Brabantse bijdrage wordt nog uitgelijnd.
- b) Dit is één van de aspecten die we betrekken in de visievorming.

Vraag 6

Mestvergisting, p. 22: "Op dit moment (...) inventariseren we de (economische) mogelijkheden voor veehouderijen en de (groot-schalige) mestbewerkingsbedrijven."

- a. Mestvergisting is helemaal geen nieuw onderwerp in onze provincie, hoe kan het dat de economische mogelijkheden van mestvergisting nu nog geïnventariseerd worden – was dit dan nog niet bekend?
- b. Graag een toelichting op welke informatie over de economische mogelijkheden van mestvergisting nog ontbreekt (en die middels de inventarisatie naar boven moet komen), en hoe het al vigerende mestbeleid zonder die info is vormgegeven.

Antwoord

Op pagina 22 wordt bedoeld wat de economische relevantie is van de bijmengverplichting voor veehouders die mestvergisting overwegen. De ontwikkelingen op de groengas markt zijn nu anders dan paar jaar geleden. De techniek is idd niet helemaal nieuw, de marktomstandigheden zijn nu wel heel anders.

Eer is nog geen volledige zekerheid over doorgang van deze bijmengverplichting. Het kabinet moet daar voor de zomer 2025 nog een besluit over nemen.

Ook de hoogte van eventuele SDE

++ subsidies zijn relevant voor het verdienenmodel.

Zonder de bijmengverplichting zal er geen grote opschaling van mestbewerkingscapaciteit plaats gaan vinden (in Brabant)

Vraag 7

Natuur: "Ook het opzetten en uitvoeren van de agenda Natuur-inclusief met aandacht voor nieuwe verdienenmodellen voor de landbouw en kansen voor andere sectoren heeft prioriteit", p. 23.

Hoe wordt hier uitvoering aan gegeven?

Antwoord

De provincie verkent op dit moment op welke wijze natuurinclusieve principes beter kunnen worden verbonden aan de opgaven in verschillende sectoren. Daarbij wordt aangesloten op lopende programma's, ontwikkelingen en samenwerkingsverbanden, zoals die op het gebied van landbouw, mobiliteit, gebiedsontwikkeling, natuur en gezondheid. De passage in de Perspectiefnota verwijst naar het belang van natuurinclusiviteit als benadering die ook economische of maatschappelijke waarde kan hebben, afhankelijk van de context. In sommige sectoren kan dat zich vertalen in directe baten, in andere sectoren gaat het om bredere waarden zoals leefkwaliteit, klimaatadaptatie of gezondheid. De komende tijd worden deze verkenningen verder geconcretiseerd.

Vraag 8

Luchtkwaliteit: "Daarnaast worden de grenswaarden voor lucht- kwaliteit mogelijk aangescherpt. Een voorstel uit 2022 vanuit de Europese Commissie ligt nu ter onderhandeling bij de Europese Raad en het Europees parlement."

- a. Wanneer wordt daar een besluit over verwacht?
- b. Wat betekent dit voor de intensieve landbouw in Brabant en voor de vergunningverlening daarvoor?

Antwoord

Op 14 oktober 2024 heeft de Europese Raad een nieuwe Europese richtlijn voor luchtkwaliteit formeel aangenomen. Binnen twee jaar moet Nederland de Europese regels omzetten naar nationale wetgeving. De regels voorzien vanaf 2030 in strengere normen voor o.a. fijnstof en stikstofdioxide. In de vergunningverlening zal rekening moeten worden gehouden met de aangescherpte normering.

Naast bovenstaande richtlijn is op 15 juli 2024 is de Richtlijn industriële Emissies (Rie) gepubliceerd. Nederland heeft tot 1 juli 2026 de tijd om de Rie 2024/1785 in nationale wetgeving te implementeren. Hoofdstuk 2 van de Rie over de Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC)-installaties geldt niet meer voor veehouderijen. In plaats daarvan is er een nieuw hoofdstuk alleen voor veehouderijen: hoofdstuk VIa. Met deze wijziging zijn de veehouderijen geen IPPC-installaties meer en zouden de administratieve lasten voor veehouderijen af moeten nemen. De Best Beschikbare Technieken (BBT)-conclusies en de bijbehorende Best Available Techniques (BAT) Reference Documents (BREF) worden vervangen door uitvoeringsregels (operating rules). Hierin komt te staan wat voor veehouderijen de beste beschikbare technieken zijn. Alleen veehouderijen met varkens en pluimvee vallen onder de Rie, rundveehouderijen niet.

Vraag 9

Brabantse Aanpak Stikstof, p. 25: "Bovendien zijn dergelijke generieke maatregelen inclusief voldoende middelen vanuit het Rijk noodzakelijk om tot resultaten te kunnen komen."
Wat zijn 'voldoende middelen'; hoeveel is er nodig?

Antwoord

Voor lopende stikstofmaatregelen zijn voldoende middelen beschikbaar. Momenteel worden er verschillende mogelijk aanvullende maatregelen uitgewerkt om in aanvulling op de lopende maatregelen te implementeren, omdat we met de huidige maatregelen onvoldoende doelbereik realiseren. Hoeveel middelen voor de uitvoering van die maatregelen nodig zijn, is afhankelijk van de wijze van uitwerking: aan een subsidieregeling hangen andere kosten dan aan een aanpassing van de Omgevingsverordening. De hoogte van de benodigde middelen wordt momenteel per maatregel in kaart gebracht.

Vraag 10

Intrekkingsbeleid, p. 25: "Gezien het langjarige karakter en onzekerheid over de precieze kosten wordt later gezien of en in hoeverre aanvullende middelen nodig zijn."
Wat voor soort kosten zijn hiermee gemoeid; personeel of ook juridische kosten/uitkoop?

Antwoord

Ja.

Zoals in de [Statenmededeling](#) intrekkingsbeleid voor natuurtoestemmingen is aangegeven, voorzien we drie soorten kosten:

- Voorbereidingskosten
- Uitvoeringskosten
- Mogelijk financieel risico op nadeelcompensatie (wat we beperkt achten)

De personele consequenties voor de provincie zelf (2,6 mln, voor tijdelijk 4 fte per jaar gedurende de periode 2025-2029), hebben we aan u gemeld in de [Statenmededeling+](#) 'Uitspraak Raad van State 18 december 2024 over intern salderen - voortgang'. Het gaat hierbij om interne capaciteit voor de voorbereidingskosten en een deel van de uitvoeringskosten.

Over het totaalbeeld zullen we uw Staten nader informeren bij het Statenvoorstel tot wijziging van de Omgevingsverordening Noord-Brabant in Q3 2025.

Vraag 11

Het vergroten van de inzet op minimalisatieverplichting voor het gebruik van (p)ZZS, p.26:
Hoeveel inzet wordt daar nu op gepleegd en hoeveel groter gaat dit worden?

Antwoord

De minimalisatieplicht is wettelijk vastgelegd. Hoe een bedrijf hier invulling aan geeft omschrijven zij in een Vermijdings- en Reductieprogramma (VRP) dat eens per vijf jaar in samenwerking met de omgevingsdienst tot stand komt. Op de uitvoering hiervan wordt middels controles ook toegezien. De eerste cyclus is bijna afgelopen en volgend jaar moeten bedrijven hun tweede VRP aanleveren. Het toezien op de uitwerking van de minimalisatieplicht wordt nog als lastig ervaren. Recente regelgeving, specifieke informatie van bedrijven waar omgevingsdiensten altijd minder kennis over hebben maar ook hoe te bepalen wanneer een voorstel voldoende is, zijn redenen hiervoor. Recent is deze kwestie

dan ook aangekaart in de Tweede Kamer¹. Bij het opvragen van de VRPs hebben wij, ondanks deze moeilijkheden, gepoogd zo goed mogelijk invulling te geven aan de minimalisatieplicht.

Met het vergroten van die inzet denken wij onder anderen aan het volgende:

- Het in beeld brengen en aankaarten van de hierboven geschetste problematiek om de huidige juridische kaders op te helderen en waar nodig druk uitoefenen om die aan te vullen.
- Het includeren van pZZS in het VRP (nog niet wettelijk verplicht).
- Het inzetten van contra-expertise vanuit het RIVM of adviesbureaus om door bedrijven aangedragen informatie te valideren.

[1 Antwoord op Vragen van de leden Kostic, Wingelaar, Koekkoek, Gabriëls, Bamenga en Van Kent over het RTL Nieuws onderzoek 'Meer ziekmakende stoffen in de lucht bij 125 bedrijven door heel Nederland' | Tweede Kamer der Staten-Generaal,.](#)

Vraag 12

Structureel financieren van structurele taken. P. 33:

1. Welke structurele taken op het gebied Natuur worden gedaan voor € 1,8 mln, en welke niet? Graag een toelichting.
2. Hoe verhoudt zich dit tot het Nationaal Natuurherstelplan 2026, welke hoogstwaarschijnlijk extra taken en verantwoordelijkheden voor de provincie oplevert?

Antwoord

- a. Van de € 1,8 mln is € 1,5 mln voor het actieplan Brabantse Bomen en € 0,05 mln voor de agenda Natuurinclusief. Deze taken zijn opgenomen in het beleidskader natuur maar hiervoor was nog geen structureel programabudget beschikbaar.
€ 0,25 mln betreft extra budget voor exoten en faunabeleid voor oplopende kosten aanvullend op het structurele budget dat hiervoor beschikbaar is vanuit de natuurpactmiddelen van het rijk.
- b. De verantwoordelijkheid voor het opstellen van het Nationaal Natuurherstelplan ligt bij de Rijksoverheid. Wanneer er besloten wordt dat deze extra taken en verantwoordelijkheden (deels) worden gedecentraliseerd naar de provincie, dan zal er een gesprek moeten plaatsvinden (in IPO-verband) over de uitvoerbaarheid en financiering van deze extra taken.

Technische vragen fractie Volt

Hoofdstuk 2

Vraag 1

2.1

- Wordt er door krapte op de arbeidsmarkt projecten over een langere periode uitgesmeerd?

Antwoord

Nee, het is ons op dit moment niet bekend dat er projecten worden uitgesteld dan wel over een langere periode worden uitgesmeerd als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt.

Vraag 2

- Welke 'slimme oplossingen' worden overwogen om het tekort aan arbeidskrachten in de uitvoering op te vangen?

Antwoord

In de complexe arbeidsmarkt zetten we op diverse punten in. Het werven en behouden van jongeren heeft daarbij onze bijzondere aandacht. We blijven inzetten op maatwerk in onze arbeidsmarktbenadering, waarbij we onze medewerkers vragen een actieve rol te spelen bij de werving. Zo maken we beter gebruik van ons brede netwerk en presenteren we ons als aantrekkelijk werkgever. Waar mogelijk geven we potentiële kandidaten de gelegenheid om voor hun sollicitatie al eens kennis te maken met onze organisatie en het werk dat we doen.

We zetten in op maatwerk evenementen, het inzetten van het netwerk van de medewerkers, campus recruitment en de samenwerking met andere Brabantse organisaties en overheden.

2.2.1

Vraag 3

- Hoeveel provinciaal geld is de afgelopen periode (2021-2027) geoormerkt voor Europese middelen? Waar is dit geld vandaan gekomen?

Antwoord

Tussen 2022 en 2027 zal er € 57.7 mln. provinciaal geld zijn geoormerkt voor onderstaande Europese subsidieprogramma's

OPZuid	€ 25.9 mln.
Interreg VI	€ 10.8 mln.
JTF	€ 3.2 mln.
GLB	€ 17.8 mln.
Totaal	€ 57.7 mln.

Deze middelen zijn afkomstig vanuit beleidsprogramma's en de Reserve Europese Programma's 2014-2020:

Economie	€ 18.1 mln.
Energie	€ 12.9 mln.
Water	€ 7.6 mln.

Landbouw	€ 10.3 mln.
Natuur	€ 6.7 mln.
Milieu	€ 0.6 mln.
Reserve EP '14-'20	€ 1.5 mln.
Totaal	€ 57.7 mln.

Vraag 4

- Zijn er concrete voorbeelden van cofinanciering vanuit Europese middelen?

Antwoord

Ja, die zijn er legio. Op de websites van de uitvoeringsinstanties (Stimulus, Interreg Vlaanderen-Nederland en Interreg Duitsland-Nederland) hebben dit mooi overzichtelijk op hun websites staan.

Indien gewenst kan er op de betreffende pagina informatie worden gevonden over de cofinancieringsbedragen die PNB heeft bijgedragen. Hieronder de links naar de websites en enkele concrete voorbeelden:

1. Gemeenschappelijk Landbouw Beleid:

<https://www.stimulus.nl/glb-23-27/projecten/>

Bijv. Hilvarenbeek Smart Village (157K euro, provinciale bijdrage 13K euro)

[Hilvarenbeek Smart Village - GLB 2023-2027](#)

2. Just Transition Fund:

<https://www.stimulus.nl/just-transition-fund/projecten/>

Bijv. 'DORP' (provinciale bijdrage 502K euro) https://www.stimulus.nl/just-transition-fund/avada_portfolio/dorp/

3. Interreg-VIA Vlaanderen - Nederland:

<https://interregvland.eu/projecten>

Bijv. Smart farming and foodprocessing (provinciale bijdrage 184 K euro)

<https://interregvland.eu/smart-farming-foodprocessing/over-ons>

4. Interreg-VIA Deutschland - Nederland:

<https://deutschland-nederland.eu/nl/interreg-vi/>

Bijv. KPF Industr I4.0: (provinciale bijdrage 102K euro)

https://deutschland-nederland.eu/nl/projects/kpf-industr_i4-0/

5. OPZuid programma:

<https://www.stimulus.nl/opzuid-2021-2027/projecten/>

Bijv. Genius project (provinciale bijdrage 476K euro) https://www.stimulus.nl/opzuid-2021-2027/avada_portfolio/genius-grid-efficiency-network-integration-for-universal-sustainability/

6. Interreg Europe:

<https://www.interregeurope.eu/>

Bijv. Next Ride (255.580,- 80% cofinanciering EC dus 204.464,-)

Vraag 5

- Wat is de werkwijze waarop nu gekeken wordt naar mogelijkheden om EU fondsen in te zetten om Brabantse beleid, financieel te ondersteunen.

Antwoord

We hebben verschillende acties en mogelijkheden in huis om EU-fondsen in te zetten voor Brabants beleid:

- Collega's wordt gevraagd om financiële afwegingsladder af te lopen, waarbij externe bronnen (zoals EU en Rijk) de voorkeur genieten als primaire inzet van financiële middelen;
- Promotie van de EU-programma's om de mogelijkheden voor Brabants beleid algemeen bekend te maken;
- (interne) EU-leergang rondom kansen in Europa;
- Vormgeving van regelingen (e.g. OPZuid) voorafgaand aan openstellingen goed passend maken bij beleidsdoelen;
- 1-op-1 ondersteuning en begeleiding bij het zoeken naar EU-financieringsbronnen bij interne projectideeën.
- Lobby inzet op creëren van zoveel mogelijk kansen voor Brabant voor toekomstige EU-financiering in de nieuwe EU- meerjarenbegroting
- Verkennen van samenwerking met Europese Investeringsbank als het gaat om maatschappelijke investeringen in Brabant.

Vraag 6

Juridisering

- Er staat aangegeven dat het aantal rechtszaken is toegenomen. Kan concreet in percentages worden beschreven hoeveel dit is toegenomen?

Antwoord

De concrete gegevens hiervan zijn niet bij ons bekend. Wat hierbij ook meespeelt is dat door de toename van het aantal rechtszaken de doorlooptijden bij bijvoorbeeld de Raad van State oplopen en procedures dus langer duren.

Vraag 7

Defensie

- Heeft defensie behoefte aan extra stroomaansluitingen en zijn deze dan voorhanden?

Antwoord

Wij weten niet of, waar en voor hoeveel vermogen defensie behoefte heeft aan extra stroomaansluitingen.

Hoofdstuk 3

3.1.2.

Vraag 8

- Er wordt geschreven dat "Een sleutelfactor zijn de innovatie coalities: samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden om een specifieke technologische of maatschappelijke uitdaging aan te pakken". Bestaan er ook Europese innovatie coalities waar Brabant bij betrokken is? Zo ja, wat zijn voorbeelden hiervan?

Antwoord

Een innovatie coalitie is een Brabantse manier van werken in triple helix verband (met bedrijven, kennisinstellingen en overheden) waarbij versnelling wordt gemaakt binnen verschillende aspecten van een innovatie thema. Zoals de versnelde doorontwikkeling van de techniek, handelsrelaties opzetten, een scholingstraject ontwikkelen. Voor het eerste aspect zoeken wij partners die kunnen zorgen voor een versnelde en verbeterde doorontwikkeling van de technologische ontwikkeling.

Hiervoor zoeken we nadrukkelijk de kennis die wij niet hebben in het buitenland, maar hiermee blijft het een Brabantse innovatie coalitie. Voorbeelden waarbij binnen de innovatiecoalitie wordt samengewerkt met buitenlandse partijen zijn: Innovatiecoalitie De batterij van en voor de toekomst waarin samenwerking plaatsvindt tussen Holst Centre en ZSW Ulm (Duitsland) en de Innovatiecoalitie Waterstof waarin samenwerking in ontwikkeling is met InnovationLab Heidelberg (Duitsland).

Vraag 9

- Hoe worden deze innovatie coalities geselecteerd? En hoe worden ze geëvalueerd?

Antwoord

Als provincie stimuleren, faciliteren en maken we de vorming van Brabantse coalities- en projecten mogelijk. We zetten ons hierbij in op vijf missies (energietransitie; circulaire economie & de grondstoffentransitie; Voedseltransitie; gezondheidstransitie en veiligheid en weerbaarheid in zowel de fysieke als digitale omgeving) en sleuteltechnologieën (o.a. AI). De bestaande en geplande innovatiecoalities zijn expliciet benoemd in de [Uitvoeringsagenda Economie, Kennis & Talentontwikkeling 2024-2027](#) (pag. 36 t/m 41).

We dagen hierin bedrijfsleven en kennisinstellingen uit om unieke technologieën voor groeimarkten te ontwikkelen die tevens bijdragen aan de maatschappelijke transitie en opgaven. Bij het opstarten van innovatiecoalities stellen we KPI's vast. Deze KPI's landen ook in de projectplannen van de subsidies die binnen de innovatiecoalities worden verleend. Bij de vaststelling van deze subsidies bepalen we of de KPI's zijn gehaald aan de hand waarvan de hoogte van de subsidie wordt vastgesteld. Aan het einde van de innovatiecoalities kijken we of het opportuun is om een doorontwikkeling in te zetten waarin we bepalen of en welke rol er nog voor de provincie gewenst/nodig is.

Vraag 10

- Er wordt geschreven dat "De versnelling in het gebruik van AI, digitalisering en data kan bovendien zorgen voor een sterkere Brabantse arbeidsproductiviteit.". Hoe wordt hier binnen Brabant vorm aan gegeven? Zijn er specifieke AI toepassingen die binnen de provincie worden onderzocht?

Antwoord

De provincie maakt het mogelijk dat MKB-ondernemers op verschillende manieren worden ondersteund om datatechnologie in te zetten en daarmee hun bedrijfsvoering efficiënter in te richten. Zo zijn er in de verschillende regio's datacoaches actief om innovatieve MKB-bedrijven te adviseren. En kent de provincie een subsidieregeling waarmee deze ondernemers expertadvies kunnen inwinnen. Daarnaast draagt de Provincie bij aan de EDIH Zuid ([klik op morgen](#)), een initiatief vanuit Europa gesteund door EZ voor stimulering van de inzet van data en digitalisering in de maakindustrie. Bovendien werken we aan vergroten van de arbeidsproductiviteit via de innovatiecoalitie Smart Industry 4.0.

Op gebied van AI-ontwikkelingen hebben we samen met onze partners de AI-community opgericht voor AI-bedrijven die actief zijn in bijvoorbeeld zorg, industrie en robotisering.

Vraag 11

Welke IT investeringen zijn er nodig voor de doorontwikkeling van de infrastructuur (data, AI en digitalisering)? En hoe verhoudt zich dit tot bestaande IT budget?

Antwoord

Naast alle kansen die data en digitalisering voor onze organisatie bieden, hebben we komende periode ook te maken met een aantal specifieke uitdagingen. Zo hebben we bijvoorbeeld te maken met steeds stringenter wordende (aangescherpte) wetgeving op het vlak van onder andere privacy en informatieveiligheid. Dat vraagt om aandacht, tijd en middelen. Tegelijkertijd zien we ook dat de prijs van zaken als hard- en software en licenties (denk ook aan cloudgebruik) verder blijven stijgen. Dat betekent dat we in de praktijk steeds vaker keuzes moeten maken en prioriteiten moeten stellen over wat we eerst kunnen realiseren. De ontwikkelingen rondom AI gaan snel en vragen focus. De benodigde middelen laten zich in het beginstadium nog moeilijk vertalen maar vooralsnog past de doorontwikkeling IT binnen de huidige beschikbare gestelde bedrijfsvoering budgetten en het huidige beleidskader en uitvoeringsagenda.

We werken hard aan het verder verbeteren van randvoorwaarden om data gedreven te kunnen werken door onze applicaties in de Cloud verder te optimaliseren, het dataplatform te moderniseren en de implementatie van een datamanagementtool, als onderdeel van organisatiebrede datagovernance, voor te bereiden. In de Perspectiefnota zit daarom ook het voorstel om het structurele budget voor IT te verhogen.

Vraag 12

- Ook wordt er aangegeven onder het kopje data-economie: "Dit draagt bij aan het reduceren van de krapte op de arbeidsmarkt die veel sectoren parten speelt." Hoe speelt dit in Brabant een rol en hoe wordt dit ook vorm gegeven?

Antwoord

Zie antwoord hierboven.

Vraag 13

- Er wordt geschreven over Brainport "Beide pakketten hebben een positieve impact op het verdienvermogen van Brabant en de werkgelegenheid. Het zorgt voor een kennisimpuls, biedt ruimte voor een goed vestigingsklimaat van hoogwaardige bedrijvigheid en draagt bij aan de brede welvaart. " Hoe wordt dit (bijdragen aan brede welvaart) gemeten en inzichtelijk gemaakt? Wat zijn de belangrijkste KPI's van het succes van de Brainport regio?

Antwoord

Het meten van de Brede welvaart gebeurt aan de hand van de jaarlijkse [\(regionale\) Brede Welvaartsmonitor](#) van het CBS en tweejaarlijkse [Brede welvaartsindicator](#) van de Universiteit Utrecht. Daarnaast monitort Brainport Development met de zogenaamde [Brainport Monitor](#) de ontwikkelingen van de economie in de Brainportregio bij. Het heeft daarin specifiek een pagina met betrekking tot [brede welvaart](#).

Vraag 14

- Er wordt geschreven dat er sprake is van een economische groei. Zijn er ook scenario's ontwikkeld zoals o.a. Europa en de VS in recessie belanden?

Antwoord

Er zijn niet zozeer scenario's ontwikkeld voor economische recessie. Wel wordt gekeken naar de effecten van een handelsoorlog tussen Europa en de Verenigde Staten. Vooral nog blijkt, uit bijvoorbeeld het [rapport](#) van het Centraal Planbureau naar de impact van Amerikaanse invoertarieven op de Nederlandse en Europese economie en een [onderzoek](#) van RaboResearch over de verbondenheid van Nederlandse sectoren met de VS, dat de impact relatief beperkt blijft. Enkele bedrijfstakken worden wel geraakt door verminderde export naar de VS (en indirect door levering aan sectoren in andere landen die exporteren naar de VS). Tegelijkertijd kan de Nederlandse dienstensector juist profiteren van hogere kosten voor Amerikaanse diensten.

3.2.2

Vraag 15

- Onder het kopje verkeersveiligheid wordt geschreven dat "Als regievoerder van de Brabantse verkeersveiligheid hebben we als provincie dus een belangrijke taak de komende tijd met extra maatregelen te komen". Wordt er met deze extra maatregelen stappen gezet naast het Brabants veiligheidsplan of zijn dit de maatregelen die daaruit voortborduren? En hoe gaan deze vorm gegeven worden?

Antwoord

Alle verkeersveiligheidsmaatregelen die wij in het kader van onze regiefunctie uitvoeren, komen voort uit of houden verband met ons Brabants Verkeersveiligheidsplan 2024-2027 en de onderliggende governance.

Per maatregel wordt maatwerk geleverd op welke manier dit wordt vormgegeven.

Vraag 16

- Van welke EU fondsen wordt nu gebruik gemaakt om in te zetten op gedragsverandering in het verkeer met als doel het aantal verkeersslachtoffers te doen dalen?

Antwoord

Op dit moment wordt geen gebruik gemaakt van EU fondsen voor interventies ten behoeve van gedragsverandering. We signaleren wel actief of er kansen in Europa zijn en mocht dat het geval zijn dan zetten we daar op in.

Vraag 17

- Wordt er gekeken naar mogelijke oplossingen (best practices) binnen Europa?

Antwoord

Op dit moment wordt invulling gegeven aan het Grensverleggend Activatieprogramma Verkeersveiligheid. Binnen dit programma wordt op twee manieren wordt grensverleggend gekeken: (1) integraliteit van verkeersveiligheid binnen andere (Brede Welvaart) thema's en (2) concrete voorbeelden c.q. best-practises in het buitenland. Het betreft een lopend project, resultaten zijn nog niet beschikbaar.

Vraag 18

- Wordt er binnen de aanbestedingen rekening gehouden voor vervoersmogelijkheden voor stappende jongeren van het platteland naar steden en terug, denk aan nacht OV?

Antwoord

In de besteksteksten voor de aanbestedingen Oost en West-Brabant worden diverse verplichte OV verbindingen uitgevraagd en wordt aan de vervoerders ook de ruimte geboden om met eigen voorstellen en aanvullingen op het verplichte netwerk te komen.

Nachtvervoer (ongeacht doelgroep) maakt geen onderdeel uit van het verplichte netwerk. Het staat de vervoerders vrij om op eigen kosten een nachtnet te bieden (en daar ook zelf de tarieven voor te bepalen). Omdat de aanbestedingen worden gegund op beste prijs/kwaliteit verhouding kunnen voorstellen die bijdragen aan maatschappelijke doelen tot een hogere score leiden. In de nieuwe concessie West-Brabant is overigens geen nachtnet aangeboden en zal Arriva dus ook niet starten met een nachtnet.

3.3.1

Vraag 19

- Onder het kopje deltha rhine corridor wordt er gezegd "We brengen in beeld wat de impact is voor de uitbreidingen van de energie-infrastructuur in Brabant". In welke termijn van uitwerking zit dit? En wanneer zal dit impact hebben? - Wordt hierdoor een stijging van vervoer van ammoniak per spoor verwacht? Zo ja, welke maatregelen worden daarop genomen?

Antwoord

De CO2 en Waterstofleiding in de DRC moet straks (ook) toegevoegde waarde hebben voor Brabantse bedrijven. Bij netbeheerder en Ministerie van KGG blijven wij aandringen om aftakkingen mogelijk te maken op deze leidingen en in de planvoorbereiding daar rekening mee te houden. Ondanks onze inzet weten wij niet wanneer dat impact zal hebben.

3.4.2

Vraag 20

- Hoeveel procent van de doelen is van de KRW behaald in 2027? Is daar een verwachte prognose voor opgesteld?

Antwoord

75%-80% van de KRW doelen zullen naar verwachting zijn behaald in 2027. De KRW doelen vallen in veel parameters uiteen waarbij de one-out-all-out systematiek ervoor zorgt dat ondanks dat er veel parameters op "groen" staan het eindoordeel onvoldoende is. Zo geldt voor 90% van de chemische stoffen dat aan de normen wordt voldaan, maar door het one-out-all-out principe is de totaalscore niet voldoende.

Dit is toegelicht in de informerende themabijeenkomst KRW van 20 september 2024.

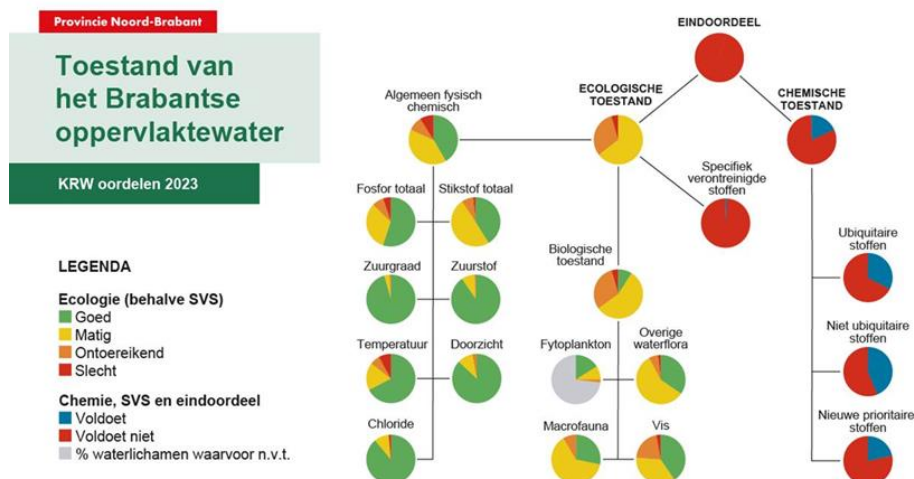

Fig 1: Sheet 5 Presentatie informerende Themabijeenkomst [KRW](#) 20 september 2024

Op [Brabantinzicht.nl](https://brabantinzicht.nl) vindt u de meest actuele gegevens over doelbereik KRW.

Vraag 21

- Is er een prognose van wanneer de behandeling van de herziening gaat plaatsvinden van de Rie?

Antwoord

De herziening van de RIE is al aangenomen. Nederland heeft tot 1 juli 2026 de tijd om de Rie 2024/1785 in nationale wetgeving te implementeren. Ook de Richtlijn Luchtkwaliteit is inmiddels aangenomen en gepubliceerd. Nederland heeft nu 2 jaar de tijd om deze richtlijn om te zetten in nationale wetgeving. De nieuwe normen (o.a. voor fijnstof, stikstofdioxide en zwaveldioxide) moeten uiterlijk in 2030 worden gehaald.

Vraag 22

- Is er beschreven hoeveel geluidsreductie moet plaatsvinden voor de civiele luchtvaart om weer te mogen groeien?

Antwoord

Nee, dat is niet beschreven.

Zie voor nadere toelichting de Luchtvaartnota 2020-2050 "Verantwoord vliegen naar 2050": <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-c2ae4e29-a960-4c91-99af-7bca52b8c9f9/pdf>

Onder andere paragraaf 1.1 "Naar een nieuwe balans" en paragraaf 1.2 "Publieke belangen centraal" en hoofdstuk 4 "Een gezonde, aantrekkelijke leefomgeving".

Overige vragen

Vraag 23

In 2022 is er een gendergelijkheid plan opgezet dat overeenkomt met de Europese Gender Equality strategie. Is dit gendergelijkheid plan sindsdien geactualiseerd? Zo nee, in dit stuk staat aangegeven dat er in 2023 een verdere uitwerking zou komen van deze GEP, waarom is dit niet gebeurd? Zo ja, waaraan is terug te zien dat dit geactualiseerd is?

Antwoord

In december 2022 is het gendergelijkheidsplan (GEP) opgesteld. In het plan is opgenomen dat in 2023 het plan verder zal worden uitgewerkt tot een uitgebreidere, meer volledige versie. Dat is

echter nog niet gebeurd. In 2024 is naar aanleiding van twee door PS aangenomen moties besloten onderzoek te laten doen naar diversiteit en inclusie binnen de provincie. De bevindingen uit dit onderzoek laten zien dat de provincie inspanningen levert om diversiteit en inclusie te bevorderen. Dit ligt ook in lijn met de in de nieuwe Organisatievisie verwoorde ambities dat we 'het belangrijk (vinden) dat iedereen zich welkom en een belangrijk onderdeel van de organisatie voelt'. Uit dit onderzoek bleek ook dat we nog stappen te zetten hebben om dit nog beter zichtbaar te maken en te komen tot een organisatiebreed diversiteits- en inclusiebeleid. Dat wordt nu opgepakt. In dat organisatiebrede diversiteits- en inclusiebeleid wordt ook het GEP meegenomen.

Vraag 24

In hoeverre worden er binnen landelijk project "samen verder" (the future is heritage) vanuit de participatiecoaches ook jongeren betrokken? Zijn er resultaten van wat het jongerenbeeld is op (immaterieel) erfgoed? Zo nee, waarom niet? Worden jongeren op een andere manier nog betrokken bij erfgoed?

Antwoord

Het landelijke project 'Samen verder' is gericht op een verkenning van de samenwerking tussen provinciale erfgoedhuizen (zoals Erfgoed Brabant) en het landelijk Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN). De erfgoedparticipatiecoaches worden via dit project steeds meer een aanspreekpunt voor immaterieel erfgoedgemeenschappen. Het project is dus in principe niet specifiek gericht op jongeren.

The Future is Heritage (FisH) is niet gekoppeld aan het project 'Samen verder'; het is een project gericht op landelijke uitwisseling en netwerkvorming tussen jonge professionals, jonge vrijwilligers en studenten die zich bezighouden met erfgoed. Voorheen is binnen FisH aandacht geweest voor immaterieel erfgoed, zoals het ambacht klompen maken en herdenkingscultuur.

Erfgoed Brabant heeft een verkenning gedaan naar onder andere jongerenbeleid van corso's en harmonieën. Het succesvolle beleid van deze organisaties kan leerzaam zijn voor alle erfgoedorganisaties in Noord-Brabant.

Erfgoed Brabant zet concreet in op jongeren mbt erfgoed door bijvoorbeeld educatie voor alle jaarlagen van PO en VO, door activiteiten van de Erfgoedbende (Brabants jongeren netwerk) op erfgoedontmoetingen en door inzet van Erfgoedtalenten in hun projecten. Verjonging in het veld komt regelmatig terug als onderwerp. Daarvoor is een interne cultuurverandering van erfgoedorganisaties als musea en heemkundekringen nodig (meer openstaan voor jongeren) en het onder de loep nemen van erfgoedactiviteiten en thema's: passen deze bij de leefwereld van jongeren. Hierin worden de eerste stappen gezet.

Vraag 25

Krijgt "naar een dementievriendelijk Brabant 2020" nog een vervolg vanuit de provincie? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe zien we dit terug, is hier een tijdlijn van?

Antwoord

Nee. De provincie heeft destijds dit programma tijdelijk ondersteund. Stichting Zet voerde het programma uit. De bijbehorende website 'dementievriendelijk Brabant' is na het stoppen van de Stichting Zet overgenomen door 'Into D'mentia'. Het is aan gemeenten om aan de slag te gaan met dementievriendelijke gemeenten.

Technische vragen fractie VVD

Vraag 1

GOL uitspraak is er inmiddels. Kunt u inzicht bieden in het tijdspad van realisatie?

Antwoord

Zoals afgesproken met uw Staten volgt een formele GO op de uitvoering van het project nadat het aanvullend budget is goedgekeurd door Provinciale Staten én de gemeenteraden van Heusden en Waalwijk. Wij streven er naar dat wij rond de zomer een verzoek tot extra budget kunnen voorleggen.

Indien financiële besluitvorming voor de zomervakantie (juni) plaats vindt, wordt in het najaar gestart met de uitvoeringswerkzaamheden met een doorlooptijd tot en met 2029.

Vraag 2

Kunt u aangeven hoeveel woningen er bij gemeenten in totaal zijn voorzien in 2025?

Antwoord

Op basis van het aantal recent in aanbouw genomen woningen wordt voor 2025 een (netto) groei van de Brabantse woningvoorraad verwacht van zo'n 12.500 woningen. Dat betekent dat er meer woningen nieuw worden gebouwd, maar dat er door sloop ook woningen aan de voorraad worden onttrokken. In ons [Kwartaalbeeld Woningmarkt Noord-Brabant](#) wordt elk kwartaal bericht over de laatste stand van zaken.

Vraag 3

Kunt u iets zeggen over de planning van de uitvoering van het Nationaal Programma ruimte voor defensie? (ivm uitvoeringskosten tijdig begroten)

Antwoord

We verwachten dat eind mei het kabinet de ontwerp-beleidsnotitie vaststelt en ter inzage legt. Tweede helft van 2025 wordt de beleidsvisie vastgesteld. Daarna starten de verschillende projecten van de ruimtebehoeften. Hoe dat verloopt verschilt per project, en wordt tegen die tijd bekendgemaakt door Defensie.

Vraag 4

Wet versterking regie volkshuisvesting; is er zicht in hoeverre gemeenten hierop zijn voorbereid? Zijn daar nog (extra) inspanningen vd Provincie voor nodig?

Antwoord

We hebben geen zicht per gemeente hoe ver zij is met de voorbereiding op de Wet versterking regie volkshuisvesting. Gemeenten zijn in regionaal verband aan de slag met de regionale woondeals, woonzorgvisies en de huisvestingsverordening. We verwachten dat er (extra) inzet vanuit de provincie nodig is om gemeenten te ondersteunen bij de voorbereiding op de Wet versterking regie volkshuisvesting. Dat inventariseren we de komende periode bij de reguliere regio overleggen en we bieden ook al op verschillende onderdelen ondersteuning, zoals rondom het opstellen van de regionale woonzorgvisies.

Technische vragen fractie JA21

Vraag 1

1. Van het aantal FTE's dat vervuld dient te worden: Hoe groot deel hiervan wordt verwachte externe inhuur of detachering?

Antwoord

Hiervan is geen reële inschatting te maken.

Er is wel een duidelijke lijn: binnen de provincie sturen we zoveel mogelijk op interne invulling, conform de organisatievisie. Alleen daar waar maar tijdelijk middelen beschikbaar zijn of zeer specifieke kennis nodig is, wordt een andere afweging gemaakt. Het voorstel in de perspectiefnota om 120 fte structureel te financieren helpt hierbij omdat we daardoor eenvoudiger vaste contracten kunnen aanbieden.